

No. 29001

**FINLAND
and
UNITED STATES OF AMERICA**

Agreement for cooperation concerning peaceful uses of nuclear energy (with annexes and agreed minute). Signed at Washington on 2 May 1985

Authentic texts: Finnish and English.

Registered by Finland on 26 June 1992.

**FINLANDE
et
ÉTATS-UNIS D'AMÉRIQUE**

Accord de coopération concernant l'utilisation de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques (avec annexes et mémorandum d'Accord). Signé à Washington le 2 mai 1985

Textes authentiques : finnois et anglais.

Enregistré par la Finlande le 26 juin 1992.

[FINNISH TEXT — TEXTE FINNOIS]

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA AMERIKAN YHDYSVALTOJEN HALLITUKSEN VÄLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS YDINENERGIAN RAUHANOMAISESTA KÄYTÖSTÄ

Suomen Tasavallan hallitus ja Amerikan Yhdysvaltojen hallitus, jotka ovat tietoisia siitä, että sekä Suomi että Yhdysvallat ovat ydinaseiden leviämisen estämisestä tehdyn sopimuksen (ydinsulkusopimus) osapuolia;

vahvistavat sitoutuvansa edelleen toimimaan sen varmistamiseksi, että ydinenergian kansainvälinen kehitystyö ja käyttö rauhanomaisiin tarkoituksiin tapahtuvat sellaisten järjestelyjen puitteissa, jotka mahdollisimman pitkälle edistävät ydinsulkusopimuksen tavoitteita;

vahvistavat tukevansa Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) tavoitteita sekä haluavansa edistää maailmanlaajuisia käyttymistä ydinsulkusopimukseen;

viittaavat 8 päivänä huhtikuuta 1970 allekirjoitettuun Amerikan Yhdysvaltain hallituksen ja Suomen Tasavallan hallituksen väliseen yhteistyösopimukseen atomienergian siviilikäytöstä, ja haluavat jatkaa ja laajentaa yhteistyötään tällä alalla;

vahvistavat yhteisen halukkuutensa hankkia kansainvälinen hyväksyminen uusille kansainvälisille järjestelyille ja järjestelmille, jotka tarjoavat tehokkaampia keinoja ydinräjähdeiden leviämisen estämiseksi, ja monenkeskisille ratkaisuille, jotka vähentävät tarpeen päällekkäisiin toimittajien kahdenvälisiin valvontajärjestelyihin mahdollisimman pieneksi; ja jotka

ovat tietoisia siitä, että ydinenergia-alan rauhanomaisissa toiminnoissa on otettava huomioon ympäristön suojeleminen radioaktiiviselta ja kemialliselta saastumiselta sekä lämpösaasteelta,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Sopimuksen soveltamisala

1. Suomi ja Yhdysvallat toimivat yhteistyössä ydinenergian käytössä rauhanomaisiin tarkoituksiin tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

2. Aineita, laitteita ja osia voidaan siirtää tämän sopimuksen mukaisesti osapuolten välillä tai valtuutettujen henkilöiden toimesta. Siirtoihin sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä ja osapuolten kesken mahdollisesti sovittavia lisäehtoja.

3. Aine, laitteet ja osat, jotka siirretään joko suoraan tai kolmannen valtion kautta toisen osapuolen alueelta toisen osapuolen alueelle, katsotaan siirretyksi tämän sopimuksen mukaisesti vain, jos vastaanottajaosapuolen asianomainen viranomaisella on antanut toimittajaosapuolen asianomaiselle viranomaiselle vahvistuksen, että tähän aineeseen, tai näihin laitteisiin tai osiin sovelletaan tätä sopimusta ja että aineen, laitteiden tai osien tarkoitettu vastaanottaja, ellei se ole osapuoli itse, on valtuutettu henkilö.

4. Tätä sopimusta ei sovelleta tämän sopimuksen perusteella siirrettyyn aineeseen, laitteisiin tai osiin eikä aineeseen, joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä ainetta, laitteita tai osia tahi käytetty tällaisissa laitteissa tai osissa enää sen jälkeen kun:

a) tällainen aine, laitteet tai osat on siirretty vastaanottajaosapuolen lainkäyttövallan ulkopuolelle 4 artiklan 2 kappaleen mukaisesti;

b) osapuolten asianomaiset viranomaiset ovat yhtä mieltä siitä, että tällaista ainetta, laitteita tai osia ei voida enää käyttää mihinkään valvonnan kannalta merkittävään ydin toimintaan; tai

c) osapuolet muuten niin sopivat.

5. Tämä sopimus ei edellytä sellaisten tietojen siirtoa, joita osapuolet eivät saa siirtää.

6. Yhdysvallat ei tämän sopimuksen nojalla siirrä tietoja, joista Yhdysvaltojen vuonna 1954 säädetyssä, myöhemmin muutetussa atomienergialaisia käytetään nimitystä "restricted data".

7. Tämän sopimuksen nojalla ei siirretä ydinsulun kannalta arkaluontoista ydintekniikkaa, tällaisia ydinlaitoksia tai pääosia.

2 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa:

a) "valtuutettu henkilö" tarkoittaa jommankumman osapuolen lainkäyttövallan alaista luonnollista henkilöä tai yhteisöä, jonka tämä osapuoli on valtuuttanut ottamaan vastaan, pitämään hallussaan, käyttämään tai siirtämään ainetta tai laitteita;

b) "sivutuoteaine" tarkoittaa radioaktiivista ainetta (lukuun ottamatta erityistä ydinainet-

ta), joka on saatu erityistä ydinainetta tuottavasta tai hyväksi käytävästä prosessista tai joka on tehty radioaktiiviseksi tällaisesta prosessista aiheutuvalla säteilyllä;

c) "osa" tarkoittaa liitteessä A lueteltuja laitteiden osia tai muuta esinettä, jota osapuolet ovat sopineet niin nimittäväänsä;

d) "laitte" tarkoittaa jokaista reaktoria, ei kuitenkaan pääasiallisesti plutoniumin tai uraani-233:n valmistukseen tarkoitettua tai käytettyä reaktoria, liitteessä B lueteltuja laitteita tai muuta esinettä, jota osapuolet ovat sopineet siten nimittäväänsä;

e) "runsaasti rikastettu uraani" tarkoittaa isotoopin 235 suhteen kaksikymmentäprosenttiseksi tai sen yli rikastettua uraania;

f) "vähän rikastettu uraani" tarkoittaa isotoopin 235 suhteen alle kaksikymmentäprosenttiseksi rikastettua uraania;

g) "arkaluontoinen pääosa" tarkoittaa osaa tai osien yhdistelmää, joka on ydinsulun kannalta arkaluontoisen ydinlaitoksen toiminnalle olennaisen tärkeä;

h) "aine" tarkoittaa lähtöainetta, erityistä ydinainetta, sivutuoteainetta, muita radioisotoppeja kuin sivutuoteainetta, hidastetta tai muuta vastaavaa ainetta, jota osapuolet ovat sopineet siten nimittäväänsä;

i) "hidaste" tarkoittaa raskasta vettä, grafiittia tai berylliumia, joka on niin puhdasta, että se soveltuu käytettäväksi reaktorissa hidastamaan nopeita neutroneja ja lisäämään fissioproessin jatkumisen todennäköisyyttä, tai muuta vastaavaa ainetta, jota osapuolet ovat sopineet siten nimittäväänsä;

j) "osapuolet" tarkoittaa Suomen Tasavallan hallitusta ja Amerikan Yhdysvaltojen hallitusta;

k) "henkilö" tarkoittaa jommankumman osapuolen lainkäyttövaltaan kuuluvaa luonnollista henkilöä tai yhteisöä, mutta ei tämän sopimuksen osapuolia;

l) "aikaisempi sopimus" tarkoittaa 8 päivänä huhtikuuta 1970 allekirjoitettua Amerikan Yhdysvaltain hallituksen ja Suomen Tasavallan hallituksen välistä yhteistyösopimusta atomienergian siviilikäytöstä;

m) "reaktori" tarkoittaa sellaista laitetta, ei kuitenkaan ydinasetta eikä muuta ydinrajahdettua, jossa itsensä ylläpitävää hajoamisketjureaktiota pidetään toiminnassa uraaniin, plutoniumin, toriumin tai näiden yhdistelmän avulla;

n) "ydinsulun kannalta arkaluontoinen ydinlaitos" tarkoittaa laitosta, joka on suunniteltu tai jota ensisijaisesti käytetään uraaniin rikastamiseen, ydinpolttoaineen jälleenkäsittelyyn, raskaan veden tuotantoon tai plutoniumia sisältävän ydinpolttoaineen valmistukseen;

o) "ydinsulun kannalta arkaluontoinen ydintekniikka" tarkoittaa sellaisia tietoja (laitteisiin

tai tärkeään osaan sisältyvät tiedot mukaan luettuina), jotka eivät ole yleisesti saatavissa ja jotka ovat tärkeitä ydinsulun kannalta arkaluontoisen ydinlaitoksen suunnittelussa, rakentamisessa, valmistamisessa, käyttämisessä tai huoltamisessa tai muita vastaavia tietoja, joita osapuolet mahdollisesti ovat sopineet siten nimittäväänsä;

p) "lähtöaine" tarkoittaa 1) uraania, toriumia tai muuta ainetta jota osapuolet ovat sopineet siten nimittäväänsä tai 2) malmeja, jotka sisältävät yhtä tai useampaa edellä mainittua ainetta osapuolten määrärajojen mahdollisesti sopimina pitoisuuksina;

q) "erityinen ydinaine" tarkoittaa 1) plutoniumia, uraani-233:a tai isotoopin 235 suhteen rikastettua uraania tai 2) muuta ainetta, jota osapuolet ovat sopineet siten nimittäväänsä.

3 artikla

Aineen, laitteiden ja osien siirtäminen

1. Ainetta, laitteita ja osia voidaan siirtää tämän sopimuksen mukaisesti sovellettuksiin.

2. Vähän rikastettua uraania voidaan siirtää käytettäväksi polttoaineena reaktoreissa ja reaktorikokeissa, konvertoitavaksi ja valmistettavaksi tai muihin vastaaviin osapuolten mahdollisesti sopimiin tarkoituksiin.

3. Muuta erityistä ydinainetta kuin vähän rikastettua uraania sekä 6 kappaleessa tarkoitettua ainetta voidaan, jos osapuolet niin sopivat, siirtää yksilöityihin sovellettuksiin, milloin se on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua tai milloin se on perusteltua sellaisten polttoainekiertojen, joilla pyritään saavuttamaan energiahuollon varmuuden ja ydinsulun tavoitteita, kehittämiseksi tai toteutettavuuden osoittamiseksi.

4. Tämän sopimuksen mukaisesti siirretyn erityisen ydinaineen määrä ei saa milloinkaan ylittää määrää, jonka osapuolet yhteisesti katsovat tarvittavan johonkin seuraavista tarkoituksista: reaktorien lataamiseen tai reaktorikokeissa käyttämiseen, sellaisten reaktorien jatkuvaan ja tehokkaaseen käyttöön tai sellaisten reaktorikokeiden suorittamiseen sekä muihin osapuolten mahdollisesti sopimiin tarkoituksiin. Jos Suomessa on runsaasti rikastettua uraania enemmän kuin näihin tarkoituksiin tarvitaan, Yhdysvalloilla on oikeus vaatia runsaasti rikastetun uraaniin (säteilytetty runsaasti rikastettu uraani mukaan luettuna), joka on siirretty tämän sopimuksen perusteella ja joka on mukana tässä määrässä, palauttamista. Jos tätä oikeutta käytetään:

a) tämän aineen tultua siirrettyksi pois Suomen alueelta Yhdysvallat suorittaa Suomelle aineen käyvän arvon mukaisen korvauksen; ja

b) osapuolet sopivat asianmukaisista kaupallisista järjestelyistä, jotka eivät edellytä sellaista osapuolten välistä lisäsopimusta, joka 4 ja 5 artiklan mukaan muuten tarvittaisiin.

5. Tämän sopimuksen mukaisesti siirretty runsaasti rikastettu uraani ei saa olla isotoopin 235 suhteen rikastettua yli sen mitä osapuolet sopivat tarvittavan 4 kappaleessa kuvattuihin tarkoituksiin.

6. Pieniä määriä erityistä ydinainetta voidaan siirtää käytettäväksi näytteinä, standardeina, ilmaisimina, kohtioissa ja muihin osapuolten mahdollisesti sopimiin tarkoituksiin. Tämän kappaleen mukaisiin siirtoihin ei sovelleta 4 ja 5 kappaleen määrällisiä rajoituksia.

7. Yhdysvallat ryhtyy kaikkiin tarpeellisiin ja toteuttamiskelpoisiin toimiin, joilla taataan luotettava ydinpolttoaineen toimitus Suomeen. Tähän sisältyy ydinaineen maasta vienti ajallaan sekä tämän sitoumuksen täyttämiseen tarvittavan tuotantokapasiteetin olemassaolo tämän sopimuksen voimassaoloaikana.

4 artikla

Varastointi ja uudelleensierrot

1. Kumpikin osapuoli takaa, että plutoniumia, uraani-233:a (paitsi säteilytettyihin polttoaine-elementteihin sisältyvänä) tai runsaasti rikastettua uraania, joka on tämän sopimuksen perusteella siirretty sen lainkäyttövallan alaisuuteen tai joka on käyttämällä siten siirrettyä ja sen lainkäyttövallan alaista ainetta tai laitteita tai käytetty tällaisissa laitteissa pidetään varastoituna vain sellaisessa kansallisessa tai monikansallisessa laitoksessa, josta osapuolet sopivat, että se täyttää osapuolten etukäteen asettamat vaatimukset.

2. Kumpikin osapuoli takaa, ettei ainetta, laitetta tai osia, jotka on tämän sopimuksen perusteella siirretty sen lainkäyttövallan alaisuuteen, eikä mitään erityistä ydinainetta, joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä ja sen lainkäyttövallan alaista ainetta tai laitteita tai käytetty tällaisissa laitteissa, siirretä valtuuttamattomille henkilöille eikä, elleivät osapuolet toisin sovi, sen alueellisen lainkäyttövallan ulkopuolelle.

5 artikla

Jälleenkäsittely ja rikastus

1. Kumpikin osapuoli takaa, ettei lähtöainetta tai erityistä ydinainetta, joka on tämän sopimuksen perusteella siirretty sen lainkäyttövallan alaisuuteen, eikä mitään erityistä ydinainetta, joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä ja sen lainkäyttövallan alaista ainetta tai laitteita tai käytetty tällaisissa laitteissa, jälleenkäsitellä, elleivät osapuolet toisin sovi.

2. Kumpikin osapuoli takaa, ettei plutoniumia, uraani-233:a, runsaasti rikastettua uraania tai säteilytettyä lähtöainetta tai erityistä ydinainetta, joka on tämän sopimuksen perusteella siirretty sen lainkäyttövallan alaisuuteen, tai joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä tai sen lainkäyttövallan alaista ainetta tai laitteita tai käytetty tällaisissa laitteissa, muuteta muodoltaan tai sisällöltään, paitsi säteilytyksellä tai lisäsäteilytyksellä, elleivät osapuolet toisin sovi.

3. Kumpikin osapuoli takaa, ettei uraania, joka on tämän sopimuksen perusteella siirretty sen lainkäyttövallan alaisuuteen, eikä uraania, jota on käytetty jossakin siten siirrettyssä ja sen lainkäyttövallan alaisessa laitteessa, siirron jälkeen rikasteta isotoopin 235 suhteen kaksikymmentäprosenttiseksi tai sen yli, elleivät osapuolet toisin sovi.

6 artikla

Turvajärjestelyt

1. Kumpikin osapuoli takaa, että kaikki lähtöaine, erityinen ydinaine ja laitteet, jotka on tämän sopimuksen perusteella siirretty sen lainkäyttövallan alaisuuteen, samoin kuin kaikki erityinen ydinaine, joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä ja sen lainkäyttövallan alaista ainetta tai laitteita tai käytetty tällaisissa laitteissa, pidetään riittävän turvajärjestelyin suojeltuna.

2. Osapuolet hyväksyvät liitteessä C asetetut turvajärjestelyjä koskevat tasovaatimukset ja ylläpitävät näiden vaatimusten edellyttämiä riittäviä turvatoimia. Näillä turvatoimilla saavutettavan suojelun tulee vähintään vastata ydinaineeseen kohdistuvia turvajärjestelyjä koskevia, IAEA:n aiakirjassa INFCIRC/225 Revision I tai jossain osapuolten hyväksymässä kyseisen asiakirjan uudistetussa laitoksessa esitettyjä suosituksia. Tasovaatimuksia liitteessä C voidaan muuttaa sen mukaan kuin osapuolet sopivat.

7 artikla

Räjähde- ja sotilaskäytön kieltö

1. Kumpikin osapuoli takaa, ettei mitään ainetta, laitteita tai osia, jotka on tämän sopimuksen perusteella siirretty sen lainkäyttövallan alaisuuteen, eikä mitään ainetta, joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä ja sen lainkäyttövallan alaista ainetta, laitteita tai osia tai käytetty tällaisissa laitteissa tai osissa, käytetä ydinräjähdeisiin eikä ydinräjähdeitä koskevaan tutkimukseen tai sellaiseen räjähteen kehittämiseen.

2. Kumpikin osapuoli takaa, ettei mitään ainetta, laitteita tai osia, jotka on tämän sopi-

muksen perusteella siirretty sen lainkäyttövalan alaisuuteen, eikä mitään ainetta, joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä ja sen lainkäyttövalan alaista ainetta, laitteita tai osia tai käytetty tällaisissa laitteissa tai osissa, käytetä mihinkään sotilastarkoitukseen.

8 artikla

Valvonta

1. Tämän sopimuksen mukainen yhteistyö edellyttää IAEA:n valvonnan soveltamista kaikkiin ydinenergia-alan toimintoihin Suomen alueella, sen lainkäyttövalan alaisuudessa tai kun tällaista toimintaa harjoitetaan missä tahansa sen valvonnassa. Ydinsulkusopimuksen 3 artiklan 4 kappaleen mukaisen valvontasopimuksen soveltamisen katsotaan täyttävän edellisessä lauseessa esitetyn vaatimuksen.

2. Lähtöaineeseen ja erityiseen ydinaineeseen, joka on tämän sopimuksen mukaisesti siirretty Suomeen, samoin kuin kaikkeen lähtöaineeseen ja erityiseen ydinaineeseen, joka on tuotettu käyttämällä siten siirrettyä ja sen lainkäyttövalan alaista ainetta, laitteita tai osia tai käytetty tällaisissa laitteissa tai osissa, sovelletaan 11 päivänä kesäkuuta 1971 allekirjoitetun Suomen Tasavallan ja IAEA:n välisen valvontasopimuksen mukaista valvontaa.

3. Jos Suomi tai Yhdysvallat havaitsee olosuhteiden osoittavan, ettei IAEA jostakin syystä sovelta tai tule soveltamaan 2 kappaleessa mainitun sopimuksen mukaista valvontaa, Suomi sitoutuu valvonnan tehokkaan jatkumisen varmistamiseksi tekemään välittömästi IAEA:n kanssa sopimuksen laajuudeltaan ja teholtaan samanarvoisesta valvonnasta kuin se, josta määrätään järjestelmässä, jonka se korvaa.

4. Milloin Suomi tai Yhdysvallat on havainnut, ettei IAEA jonakin aikana toteuta tai tule toteuttamaan 2 tai 3 kappaleessa tarkoitettua sopimuksen mukaista valvontaa, Yhdysvalloilla on tuona aikana oikeus soveltaa valvontaa kaikkeen Suomen alueella, sen lainkäyttövalan alaisuudessa tai valvonnassa olevaan 2 kappaleen kattamaan lähtöaineeseen tai erityiseen ydinaineeseen. Valvonnassa noudatetaan IAEA:n valvontaperiaatteita ja menettelyjä.

5. Kumpikin osapuoli takaa, että se ryhtyy tarpeellisiin toimiin tässä artiklassa määrätyn valvonnan ylläpitämiseksi ja sen soveltamisen helpottamiseksi.

9 artikla

Päällekkäiset toimittajien valvontajärjestelyt

Jos jommankumman osapuolen ja jonkin muun valtion tai valtioryhmän välisessä sopimuksessa määrätään, että tiettyihin toimintoi-

hin tämän sopimuksen kohteena olevan aineen, laitteiden tai osien suhteen saa ryhtyä vain tuon toisen sopimuksen osapuolten, tämän sopimuksen 4 ja 5 artiklassa määrättyä vastaavalla yhteisellä suostumuksella, osapuolet voivat jommankumman osapuolen pyynnöstä sopia, että kyseinen valtio tai valtioryhmä huolehtii näiden määräysten soveltamisesta.

10 artikla

Yhteistyön lopettaminen

1. Jos jompikumpi osapuoli milloin tahansa tämän sopimuksen tultua voimaan

a) jättää noudattamatta 4, 5, 6, 7 tai 8 artiklan määräyksiä tai

b) sanoo irti tai kumoaa IAEA:n kanssa tehdyn valvontaa koskevan sopimuksen tai olennaisella tavalla rikkoo sitä,

toisella osapuolella on oikeus lopettaa tämän sopimuksen mukainen enempi yhteistyö ja vaatia, että tämän sopimuksen mukaisesti siirretty aine, laitteet tai osat sekä niitä käyttämällä tuotettu erityinen ydinaine palautetaan sille.

2. Jos Suomi suorittaa ydinräjäytyksen milloin tahansa tämän sopimuksen tultua voimaan, Yhdysvalloilla on 1 kappaleessa määritellyt oikeudet.

3. Jos jompikumpi osapuoli käyttää tämän sopimuksen mukaista oikeuttaan vaatia aineen, laitteiden tai osien palauttamista, sen tulee tällaisen aineen, laitteiden tai osien tultua siirretyksi pois toisen osapuolen alueelta suorittaa tälle niiden käyvän arvon mukainen korvaus. Jos tätä oikeutta käytetään, osapuolet sopivat muista tarvittavista asianmukaisista järjestelyistä, jotka eivät edellytä sellaista osapuolten välistä lisäsopimusta kuin 4 ja 5 artiklan mukaan muuten tarvittaisiin.

11 artikla

Edellisen sopimuksen voimassaolon lakkaaminen

1. Amerikan Yhdysvaltain hallituksen ja Suomen Tasavallan hallituksen välinen 8 päivänä huhtikuuta 1970 allekirjoitettu yhteistyösopimus atomienergian siviilikäytöstä lakkaa olemasta voimassa sinä päivänä, jona tämä sopimus tulee voimaan.

2. Edellisen sopimuksen nojalla alkanut yhteistyö jatkuu tämän sopimuksen määräysten mukaisesti. Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan edellisen sopimuksen kohteena olevaan aineeseen ja laitteisiin.

12 artikla

Konsultaatiot

1. Jos tämän sopimuksen tulkinnasta tai toteuttamisesta syntyy riitaa, osapuolet konsultoivat viipymättä jommankumman osapuolen pyynnöstä toisiaan riitakysymyksen ratkaisemiseksi.

2. Kumpikin osapuoli pyrkii olemaan ryhtymättä mihinkään toimeen, joka muuttaa olennaisesti tämän sopimuksen mukaisen yhteistyön perustaa. Jos jompikumpi osapuoli kuitenkin katsoo tällaiseen toimeen ryhtymisen tarpeelliseksi, sen tulee yrittää parhaansa mukaan ilmoittaa asiasta etukäteen toiselle osapuolelle ja tarjota tilaisuus konsultaatioihin.

3. Osapuolet konsultoivat siten kuin on tarkoituksenmukaista keinoista, joilla niiden yhteisiä ydinaseiden leviämisen estämiseen ja ydinenergiaan liittyviä tavoitteita voidaan parhaiten pyrkiä saavuttamaan.

13 artikla

Muut järjestelyt

1. Kummankin osapuolen asianomaiset viranomaiset voivat sopia hallinnollisesta järjestelystä, jolla varmistetaan tämän sopimuksen tehokas toteuttaminen. Tätä järjestelyä voidaan muuttaa osapuolten asianomaisten viranomaisten välisellä sopimuksella.

2. Kumpikin osapuoli vastaa 1 kappaleessa tarkoitetun hallinnollisen järjestelyn perusteella toimitettavikseen kuuluvien raporttien ja tehtäväkseen kuuluvan kirjanpidon kustannuksista.

3. Osapuolten asianomaiset viranomaiset vaihtavat tietoja ja konsultoivat toisiaan 6 artiklan perusteella ylläpidettyjen turvatoimien riittävydestä määräjoihin sekä aina, kun jommankumman osapuolen mielestä toimia on mahdollisesti tarkistettava riittävien turvajärjestelyjen ylläpitämiseksi.

4. Toisen osapuolen pyynnöstä toinen osapuoli antaa itse tai sallii IAEA:n: siinä määrin kuin se on mahdollista, antavan pyytävälle osapuolelle selvityksen minkä tahansa tämän sopimuksen perusteella siirretyn aineen ja minkä tahansa tämän sopimuksen perusteella siirrettyä ainetta tai laitteita käyttämällä tuotetun tai tällaisissa laitteissa käytetyn lähtöaineen tai erityisen ydinaineen kulloistakin määristä.

14 artikla

Voimaantulo ja voimassaoloaika

1. Tämä sopimus tulee voimaan päivänä, jolloin osapuolet vaihtavat diplomaattisia nootteja, joilla ne ilmoittavat toisilleen, että ne ovat täyttäneet kaikki sopimuksen voimaantulon vaatimukset. Sopimus pysyy voimassa kolmekymmentä (30) vuotta. Voimassaoloa voidaan toistuvasti jatkaa niin pitkäksi aikaa kuin osapuolet asianomaisten vaatimustensa mukaisesti kulloinkin sopivat.

2. Riippumatta tämän sopimuksen soveltamisen tai sen nojalla tapahtuvan yhteistyön keskeyttämisestä, lopettamisesta tai lakkaamisesta, mistä tahansa syystä, 4, 5, 6, 7, 8 ja 10 artikla pysyvät voimassa niin kauan kuin tämän sopimuksen kohteena olevaa ainetta, laitteita tai osia on kyseisen osapuolen alueella tai sen lainkäyttövallan alaisuudessa tai missä tahansa sen valvonnassa tai kunnes osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että ainetta, laitteita tai osia ei voi enää käyttää mihinkään valvonnan kannalta merkittävään ydintoimintaan.

Tämän vakuudeksi siihen asianmukaisesti valtuutetut ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty 2 päivänä toukokuuta 1985 kahtena suomen- ja englanninkielisenä kappaleena, kummankielisen tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

Suomen Tasavallan
hallituksen puolesta:

RICHARD MÜLLER

Amerikan Yhdysvaltojen
hallituksen puolesta:

HARRY MARSHALL

LIITE A

Tässä sopimuksessa tarkoitettuja osia ovat:

1. reaktorien paineputket (so. putket, jotka on erityisesti suunniteltu tai valmistettu reaktorin polttoaine-elementtien ja primäärijäähdytteen koteloiksi, kun käyttöpaine on yli 50 ilmakehää);

2. sirkoniputket (so. zirkoniummetalli ja -seokset putkina tai putkisarjoina, jotka on erityisesti suunniteltu tai valmistettu käytettäväksi reaktorissa);

3. reaktorien sisäosat (esim. sydämen kannatusrakenteet, säätösauvojen ohjausputket, lämpösuojukset, virtauksen jakajat, sydämen hila-levyt ja virtauksen säätölevyt, jotka on erityisesti suunniteltu tai valmistettu käytettäväksi reaktorissa);

4. reaktorien säätösauvakoneistot vuon suuruuden määrittämiseen käytettävät havaitsemis- ja mittauslaitteet mukaanluettuina;

5. mikä tahansa osa tai osaryhmä, joka on erityisesti suunniteltu tai valmistettu käytettäväksi reaktorissa ja joka ennen siirtoa on todettu tällaiseksi tai lisätty tähän liitteeseen osapuolten sopimuksella; ja

6. erityisesti suunnitellut tai valmistetut osat:

(a) mihin tahansa edellä kohdissa 1—4 mainittuihin esineisiin,

(b) reaktorien paineastioihin, reaktorien polttoaineen vaihtokoneisiin, reaktorien säätösauvoihin ja reaktorien pääkiertopumppuihin ja

(c) mihin tahansa ydinpolttoaineen (paitsi plutoniumia sisältävän polttoaineen) valmistuslaitokseen,

jotka on ennen siirtoa todettu tällaisiksi tai lisätty tähän liitteeseen osapuolten sopimuksella.

Tätä liitettä voidaan muuttaa siten kuin osapuolet siitä mahdollisesti sopivat.

LIITE B

Tässä sopimuksessa tarkoitettuja laitteita ovat seuraavat laitteistot, kun ne on määrä viedä maasta kokonaisina yksikköinä tai I kohdan tapauksessa kokonaisina yksikköinä tai konepajavalmisteisina pääosina:

1. reaktorien paineastiat;
2. pääkiertopumput;
3. polttoaineenvaihtokoneet; sekä
4. säätösauvat.

Tätä liitettä voidaan muuttaa siten kuin osapuolet siitä mahdollisesti sopivat.

LIITE C

6 artiklan 2 kappaleen mukaan tulee sovittujen turvajärjestelyjen, joiden soveltaminen oheisena olevassa taulukossa esitettyjen aineiden käytössä, varastoinnissa ja kuljetuksessa asianomaisten kansallisten viranomaisten on varmistettava, sisältää vähintään allaluetellut ominaispiirteet:

III luokka

Käyttö ja varastointi alueella, jolle pääsyä valvotaan.

Kuljetukseen sovelletaan erityisiä varotoimia, joihin sisältyvät lähettäjän, vastaanottajan ja kuljettajan väliset etukäteisjärjestelyt sekä toimittajavaltion ja, kun kysymyksessä on kansainvälinen kuljetus, vastaavasti vastaanottajavaltion lainkäyttövaltaan ja säätelyyn kuuluvien yhteisöjen välinen sopimus, joista tulee ilmetä kuljetusvastuun siirtymisen ajankohta ja paikka sekä menettelytapa.

II luokka

Käyttö ja varastointi suojatulla alueella, jolle pääsyä valvotaan, so. alueella, jota joko vartijat tai elektroniset laitteet jatkuvasti valvovat ja jonne pääsy on aitojen ja seinämien avulla rajoitettu vain muutamaan asianmukaisesti valvottuun kulkupisteeseen, tai alueella, johon sovelletaan vastaavantasoisia turvajärjestelyjä.

Kuljetukseen sovelletaan erityisiä varotoimia, joihin sisältyvät lähettäjän, vastaanottajan ja kuljettajan väliset etukäteisjärjestelyt sekä toimittajavaltion ja, kun kysymyksessä on kansainvälinen kuljetus, vastaavasti vastaanottajavaltion lainkäyttövaltaan ja säätelyyn kuuluvien yhteisöjen välinen sopimus, joista tulee ilmetä kuljetusvastuun siirtymisen ajankohta ja paikka sekä menettelytapa.

I luokka

Tähän luokkaan kuuluvaa ainetta suojataan luvattomalta käytöltä erittäin luotettavin järjestelmin seuraavasti.

Käyttö ja varastointi erittäin suojatulla alueella, so. edellämainittuun II luokkaan sovellettavien vaatimusten mukaisesti suojatulla alueella, jonne pääsy lisäksi on rajoitettu henkilöihin, joiden luotettavuus on varmistettu, ja jota valvovat vartijat, jotka ovat kiinteästi yhteydessä tarvittaessa käytettävissä oleviin viranomaisiin ja muihin toimivaltaisiin apuvoimiin. Erityistointien, joihin tässä yhteydessä ryhdytään, tulisi tähdätä hyökkäysten, luvattoman alueelle pääsyn tai aineen luvattoman siirron toteamiseen ja estämiseen.

Kuljetukseen sovelletaan II ja III luokan aineiden kuljetukselle yllä edellytetyjä erityisiä varotoimia. Lisäksi vaaditaan, että mukana seuraavat vartijat jatkuvasti valvovat kuljetusta ja että kiinteät yhteydet tarvittaessa käytettävissä oleviin viranomaisiin ja muihin toimivaltaisiin apuvoimiin on turvattu.

Taulukko: YDINAINEEN LUOKITTELU

Aine	Muoto	Luokka		
		I	II	III
1. Plutonium ²³⁹	Säteilyttämätön ^{b)}	2 kg tai enemmän	Vähemmän kuin 2 kg, mutta enemmän kuin 500 g	500 g tai vähemmän ^{c)}
2. Uraani-235	Säteilyttämätön ^{b)}	5 kg tai enemmän	Vähemmän kuin 5 kg, mutta enemmän kuin 1 kg	1 kg tai vähemmän ^{d)}
	— 20-prosenttiseksi tai sen yli isotoopin ²³⁵ U suhteen rikastettu uraani		10 kg tai enemmän	Vähemmän kuin 10 kg ^{e)}
	— 10-prosenttiseksi tai sen yli, mutta alle 20-prosenttiseksi isotoopin ²³⁵ U suhteen rikastettu uraani			10 kg tai enemmän
	— luonnossa esiintyvän isotooppisuhteen yläpuolelle, mutta alle 10-prosenttiseksi isotoopin ²³⁵ U suhteen rikastettu uraani ^{f)}			10 kg tai enemmän
3. Uraani-233	Säteilyttämätön ^{b)}	2 kg tai enemmän	Vähemmän kuin 2 kg, mutta enemmän kuin 500 g	500 g tai vähemmän ^{d)}
4. Säteiletty polttoaine			Köyhdytetty tai luonnonuraani, torium tai vähän rikastettu polttoaine (halkeavien ytimien osuus alle 10 %) ^{f)}	

- a) Kaikki plutonium paitsi sellainen, jonka isotooppinen plutonium-238-pitoisuus ylittää 80 %.
- b) Aine, jota ei ole säteiletty reaktorissa, tai aine, jota on säteiletty reaktorissa, mutta josta lähtevästä säteilystä aiheutuu ilman suojausta metrin etäisyydellä annosnopeus 100 rad/h tai vähemmän.
- c) Säteilysuojelun kannalta merkitykseton määrä tulisi vapauttaa vaatimuksista.
- d) Luonnonuraania, köyhdytettyä uraania ja toriumia sekä sellaisia määriä alle 10-prosenttiseksi rikastettua uraania, jotka jäävät alle III luokan alarajan, tulisi suojella siten kuin asioiden huolellinen hoito edellyttää.
- e) Vaikkakin suositellaan tätä suojelun tasoa, valtioiden olisi sallittua kulloisetkin olosuhteet huomioon ottaen valita tästä poikkeava turvajärjestelyluokka.
- f) Muu polttoaine, joka alunperin sisältämänsä halkeavan materiaalin perusteella luokitellaan ennen säilytystä I ja II luokkaan, voidaan sijoittaa yhtä alempaan luokkaan milloin siitä lähtevästä säteilystä aiheutuu ilman suojausta metrin etäisyydellä annosnopeus, joka ylittää 100 rad/h.

PÖYTÄKIRJA

Neuvoteltaessa tänään allekirjoitetusta Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välisestä ydinenergian rauhanoimaista käyttöä koskevasta yhteistyösopimuksesta (sopimus), sovittiin seuraavassa esitetyistä kohdista, jotka ovat sopimuksen erottamaton osa.

Sopimuksen soveltamisala

Osapuolet vahvistavat ydinsulkutavoitteidensa mukaisesti, että niiden tarkoituksena on soveltaa sopimuksen määräyksiä siten, että osapuolten ydinenergia-alan toimintaa, mukaanluettuna sellaiset järkevät toimintatavat, joita niiden ydinenergiaohjelmien taloudellinen ja turvallinen toteuttaminen edellyttää, ei estetä, viivästytetä tai siihen tarpeettomasti puututa.

Osapuolet sopivat toimivansa yhteistyössä oman lainsäädäntönsä (myös valtiosopimuksiin perustuvan), määräystensä ja lupia koskevien vaatimustensa mukaisesti.

Tehdessään 1 artiklan 4 kappaleen b kohdassa tarkoitettua päätöstä osapuolten asianomaiset viranomaiset harkitsevat, onko aine muutunut mainitunlaisen toimintaan kelpaamattomaksi sen vuoksi, että se on käytännöllisesti katsoen takaisinsaamaronta tai että se on kulu- nut loppuun, laimentunut tai muutettu käytettäväksi muussa kuin ydintoiminnassa (kuten metalliseos- tai keramiikkatuotteiden valmistuksessa). Osapuolet toteavat, että tätä päätöstä tehtäessä hyväksytään IAEA:n ratkaisu, jonka se on tehnyt kyseisen osapuolen ja IAEA:n väliseen valvontasopimukseen sisältyvien valvonnan päättymistä koskevien määräysten mukaisesti, ellei toinen osapuoli kiistä IAEA:n ratkaisua. Tällöin aineeseen sovelletaan sopimusta, kunnes erimielisyys on ratkennut.

Osapuolet sopivat, että malmeja, jotka sisältävät uraania viisikymmentä osaa miljoonassa tai vähemmän ei katsota 2 artiklan p kappaleen tarkoittamaksi lähtöaineeksi.

Osapuolet sopivat, että 4 artiklan 1 kappaleessa mainitut vaatimukset, joista osapuolten on määrä sopia etukäteen, kohdistuvat valvontaan, turvajärjestelyihin ja vastaaviin ydinsulkunäkökohtiin, jotka liittyvät artiklassa tarkoitettuun uraani-233:n tai plutoniumin (paitsi säteilytettyihin polttoaine-elementteihin sisältyvän) tai runsaasti rikastetun uraanin varastointiin.

Sovellettaessa 4, 5 ja 6 artiklassa määritellyjä oikeuksia erityiseen ydinaineeseen, joka on

tuotettu käyttämällä sopimuksen perusteella siirrettyä ainetta ja jota ei ole tuotettu käyttämällä sopimuksen perusteella siirrettyjä laitteita eikä käytetty tällaisissa laitteissa, tai annettaessa 13 artiklan 4 kappaleen mukaisia selvityksiä sellaisesta erityisestä ydinaineesta, sovelletaan tällaisia oikeuksia ja selvityksiä käytännössä sellaiseen määrään tuotettua erityistä ydinainetta, jonka suhde tuotetun erityisen ydinaineen kokonaismäärään on sama kuin tuottamisessa käytetyn siirretyn aineen suhde on tuottamisessa käytetyn siirretyn aineen kokonaismäärään, ja sama pätee myöhempiin kehityspolviin. Osapuolet toteavat, että sanonta "tuotettu käyttämällä" sopimuksessa käytettynä kattaa tuotetun aineen myöhemmät kehityspolvet.

Osapuolet toteavat myös, että:

1) ainetta voidaan sopimuksen perusteella siirtää rikastettavaksi tai edelleen rikastettavaksi alle kaksikymmentäprosenttiseksi isotopin 235 suhteen:

2) ainetta saa sopimuksen nojalla siirtää energiahuollon turvaamiseksi tarvittavien kohtuullisten vähän rikastetun uraanipolttoaineen varmuusvarastojen ylläpitämiseksi; sekä

3) tämän sopimuksen perusteella siirrettyä ainetta, laitteita tai osia ei saa käyttää tritiumin tuottamiseen, lukuunottamatta sitä mikä esiintyy reaktoreita käytettäessä.

Mitä tulee 4 artiklan 1 kappaleeseen ja 5 artiklan 2 kappaleeseen, osapuolet toteavat, että käytännössä osapuolten yksimielisyys voisi kuvastua sopimuksen perusteella tapahtuvaan aineen siirtoon tiettyihin sovellutuksiin annettavissa luvissa ja valtuutuksissa ja että nämä määräykset muuten tulisivat sovellettaviksi tällaiseen aineeseen vain jos osapuoli haluaisi varastoida tällaista ainetta muissa kuin alunperin määritellyissä laitoksissa tai haluaisi muuttaa tällaista ainetta muodoltaan tai sisällöltään muuksi kuin on alun perin määritelty. Osapuolet harkitsevat myös pieniä ainemääriä koskevaa sopimusta, joka tehtäisiin näiden määräysten nojalla yleiseltä pohjalta.

Mitä tulee 11 artiklan 2 kappaleeseen, helpottaakseen tämän sopimuksen määräysten soveltamista edellisen sopimuksen kohteena olleeseen aineeseen ja laitteisiin, osapuolet tekevät luettelon tällaisesta aineesta ja laitteista.

Asianomaisten viranomaisten nimeäminen

Osapuolet ilmoittavat toisilleen noottien-vaihdolla sopimuksen soveltamisesta vastaavat viranomaisensa. Tähän sisältyy muun muassa niistä viranomaisista ilmoittaminen, jotka ovat vastuussa siitä, että sovelletaan riittäviä turva-

järjestelyjä ja jotka ovat vastuussa vasta- ja takaisinsaantitoimien koordinoimisesta, jos sopimuksen kohteena olevaa ainetta käytetään tai käsitellään luvatta. Kumpikin osapuoli ilmoittaa myös, minne ulos maasta tapahtuviin kuljetuksiin ja muihin molemmille osapuolille tärkeissä turvajärjestelyihin liittyvissä asioissa voi ottaa yhteyttä.

Polttoainekiertoon liittyvä toiminta

Osapuolet sopivat, että niiden välinen yhteistyö tulee toteuttaa siten, että vältetään niiden ydinenergiaohjelmien toteuttamisen estämistä, viivästyttämistä ja tarpeetonta puuttumista niihin, ja sopivat seuraavista, 4 artiklan 2 kappaleen soveltamista koskevista järjestelyistä. Vähän rikastettua uraania saa ilman erillistä sopimusta siirtää Suomen ydinenergiaohjelman edellyttämät määrät Suomen ulkopuolella sijaitseviin laitoksiin konvertoitavaksi, valmistettavaksi tai muuta säteilyttämistä edeltävää käsittelevä varten, mutta ei edelleen rikastettavaksi tai pysyvästi jätettäväksi Suomen ulkopuolella sijaitsevaan reaktoriin tai käytettäväksi sellaisessa. Vähän rikastetun uraanin määrästä sekä laitoksista, joihin uraanin saa näin siirtää, sovitaan osapuolten välisellä kirjeenvaihdolla. Siirroista on sovittu seuraavaa:

1) asianomainen Suomen viranomainen pitää kirjaa siirroista ja ilmoittaa niistä asianomaiselle Yhdysvaltojen viranomaiselle vähintään puolivuositain;

2) ennen siirtoja Suomi ilmoittaa Yhdysvaltoille, että se on saanut vahvistuksen siitä, että aineeseen sovelletaan sen ollessa Suomen lainkäyttövallan ulkopuolella Yhdysvaltojen ja Euroopan atomienergiayhteisön (EURATOM) tai Yhdysvaltojen ja aineen vastaanottavan valtion välistä yhteistyösopimusta; sekä

3) aineen palattua Suomeen siihen sovelletaan sopimusta 1 artiklan 3 kappaleen määräysten mukaisesti, ja asianomainen Suomen viranomainen ilmoittaa asianomaiselle Yhdysvaltojen viranomaiselle aineen palattua Suomeen.

Edellä olevan 2 kohdan suhteen osapuolet toimivat yhteistyössä siinä mainitun vahvistuksen saamiseksi yleiseltä pohjalta EURATOM:ilta tai muulta tällaista ainetta vastaanottavalta valtiolta.

Jos Suomi haluaisi saada luonnonuraania, jota koskee sopimuksen 4 ja 5 artikla, rikastetuksi tai konvertoituksi Suomen ulkopuolella sijaitsevilla laitoksissa, osapuolet sopivat konsultoivansa tällaisten siirtojen vaatimista järjestelyistä. Konsultaatioissa kiinnitetään asianmukaista huomiota kaikkiin asiaan liittyviin

ydinsulku- ja vastaaviin turvallisuuskäsitteisiin.

5 artiklan 2 kappaleen suhteen osapuolet sopivat, että rajoitetut määrät reaktorista säteilytyksen jälkeen poistettuja polttoaine-elementtejä voidaan ilman erillistä sopimusta muuttaa muodoltaan tai sisällöltään Suomessa sijaitsevilla laitoksissa siinä määrin kuin kokeiden tai analyysien tekeminen (ainetta rikkova analyysi mukaan luettuna) vaatii. Näin muutettuihin polttoaine-elementteihin sisältyvän säteilytetyn vähän rikastetun uraanin määrästä ilmoitetaan edellä tarkoitetulla kirjeenvaihdolla.

Osapuolet toteavat, että polttoaineniippujen purkaminen tai kokoaminen siten, että yksittäiset polttoainesauvat säilyvät koskemattomina, ei edellytä 5 artiklan 2 kappaleessa mainittua etukäteissopimusta osapuolten välillä.

Edellä olevat sopimukset polttoainekiertoon liittyvästä toiminnasta voidaan sanoa irti osaksi tai kokonaan, jos jompikumpi osapuoli katsoo, että erityisen huolestuttavat ydinsulku- tai turvallisuuskäsitteet sitä vaativat. Sikäli kuin aika ja asianhaarat sallivat, osapuolet konsultoivat keskenään ennen irtisanomista. Tällainen asianhaara voi esimerkiksi olla se, että jompikumpi osapuoli toteaa, että edellä olevien sopimusten voimassaoloa ei voida enää jatkaa lisäämättä huomattavasti ydinaseiden leviämistä tai vaarantamatta sen kansallista turvallisuutta.

Käytetyn polttoaineen huolto

4 ja 5 artiklan määräysten alaisen käytetyn polttoaineen pitkäaikaisesta sijoittamisesta sovitaan, että näiden artiklojen mukaisia oikeuksia käytetään tavalla, joka sekä tukee energiahuollon varmuutta ja osapuolten yhteisiä ydinsulkuetuja että ottaa huomioon sen, että järjestelyt polttoaineen pitkäaikaiseksi sijoittamiseksi täytyy tehdä ennakoitavissa olevalta ja turvalliselta pohjalta.

Tätä varten osapuolet toteuttaessaan niitä oikeuksia polttoaineen pitkäaikaisen sijoittamisen osalta sopivat, että Suomi saa siirtää näiden artiklojen määräysten alaista ainetta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai Ranskaan ja sitä saa jälleenkäsitellä Sellafieldin tai La Haguén jälleenkäsittelylaitoksissa seuraavilla ehdoilla:

1) Suomi pitää kirjaa kaikista tällaisista siirroista ja ilmoittaa Yhdysvalloille, joka siirrosta lähetysvaiheessa;

2) Suomi hankkii ennen jokaista tällaista siirtoa EURATOM:ilta vahvistuksen, että siirrettävään aineeseen sovelletaan EURATOM:in alueella soveltuva Yhdysvaltojen ja

EURATOM:in välistä yhteistyösopimusta: se-
kä

3) Suomi säilyttää oikeuden siihen, että sen suostumusta on pyydettävä jokaisen tällaisen siirron tuloksena erotetun plutoniumin jokaiseen siirtoon tai uudelleenkäyttöön, ja hankkii Yhdysvaltojen etukäteissuostumuksen plutoniumin siirtoon Suomeen tai mihin tahansa muuhun valtioon tai mihin tahansa plutoniumin käyttöön.

Edellä olevan 2 kohdan suhteen osapuolet toimivat yhteistyössä siinä mainitun vahvistuksen saamiseksi yleiseltä pohjalta EURATOM:ilta.

Edellä olevat sopimukset polttoaineen sijoittamisesta voidaan sanoa irti osaksi tai kokonaan, jos jompikumpi osapuoli katsoo, että erityisen huolestuttavat ydinsulku- tai turvallisuusnäkökohdat sitä vaativat. Sikäli kuin aika ja asianhaarat sallivat, osapuolet konsultoivat keskenään ennen irtisanomista. Tällainen asianhaara voi esimerkiksi olla se, että jompikumpi osapuoli toteaa, että edellä olevien sopimusten voimassaoloa ei voida enää jatkaa lisäämättä huomattavasti ydinaseiden leviämisaaraa tai vaarantamatta sen kansallista turvallisuutta.

Edellä olevat sopimukset käytetyn polttoaineen sijoittamisesta eivät rajoita osapuolten oikeutta suostua muihin 4 ja 5 artiklan tarkoitamiin toimiin.

Suomi saattaa lisäksi haluta siirtää lainkäyttövaltansa ulkopuolelle sopimuksen kohteena olevaa käytettyä polttoainetta varastoitavaksi tai sijoitettavaksi lopullisesti muulla tavalla ilman, että polttoainetta jälleenkäsitellään. Osapuolet toteavat, että Suomi voi tehdä tällaisia sūrtoja saatuaan siihen 4 artiklan 2 kappa-
leen mukaisesti etukäteen Yhdysvalloilta suostumuksen.

Valvonta

Mitä tulee 8 artiklan 4 kappaleeseen, Yhdysvalloilla on alla luetellut oikeudet, jotka lakkaavat väliaikaisesti olemasta voimassa, jos Yhdysvallat on samaa mieltä siitä, että IAEA:n saman artiklan 3 kappaleen perusteella suoritettava valvonta tekee oikeuksien käyttämisen tarpeettomaksi:

1) tarkastaa viipymättä rakennesuunnittelutaan laitteet, jotka on siirretty sopimuksen nojalla, tai mikä tahansa laitos, jossa on määrää käyttää, valmistaa, käsitellä tai varastoida

ainetta, joka on näin siirretty, tai erityistä ydinainetta, joka on tuotettu käyttämällä näin siirrettyä ainetta, laitteita tai osia tai käytetty tällaisissa laitteissa tai osissa;

2) vaatia sellaisen kirjanpidon ylläpitämistä ja sellaisten siihen perustuvien raporttien laatimista, joista on apua pyrittäessä varmistamaan sopimuksen perusteella siirretyn aineen ja min-
kä tahansa lähtö- tai erityisen ydinaineen, joka on tuotettu käyttämällä näin siirrettyä ainetta, laitteita tai osia tai käytetty tällaisissa laitteissa tai osissa, määrien ja sijainnin selvittävyyttä.

3) nimetä Suomen hyväksyttävissä olevat henkilöt joilla on oikeus päästä kaikkiin sellaisiin paikkoihin ja tutustua kaikkiin sellaisiin tietoihin joihin tutustuminen on tarpeen 2 kohdassa tarkoitettua aineen määrien ja sijainnin selvittämiseksi, tarkastaa 1 kohdassa tarkoitettuja laitteita tai laitoksia, sekä asentaa kojeita ja tehdä sellaisia erillisiä mittauksia, joiden katsotaan olevan tarpeen tällaisen aineen määrien ja sijainnin seuraamiseksi. Suomi ei saa perusteettomasti evätä hyväksymistään henkilöiltä, jonka Yhdysvallat tämän artiklan mukaisesti nimeää. Jos jompikumpi osapuoli niin vaatii, tällaisilla henkilöillä tulee olla saatavana Suomen nimeämiä henkilöitä.

Mitä tulee 8 artiklan 2 kappaleeseen, Suomi vahvistaa sitoutuvansa edelleen ylläpitämään kaikkea lainkäyttövaltansa alaista lähtö- ja erityistä ydinainetta koskevaa kirjanpito- ja valvontajärjestelmää, johon liittyvät menettelytavat vastaavat IAEA:n asiakirjassa INFCIRC/153 (corrected) tai jossakin osapuolten hyväksymässä kyseisen asiakirjan uudistetussa laitoksessa esitettyjä. Kumpikin osapuoli vahvistaa myös, että jos sopimus edellyttää uusien laitteiden valvontaa, IAEA:lle annetaan viipymättä sen pyynnöstä laitteiden valvonnan kannalta tarpeelliset suunnittelutiedot.

Ympäristönsuojelu

Osapuolet konsultoivat keskenään tämän sopimuksen perusteella siirretyn lähtö- ja erityisen ydinaineen tai laitteiden käytöstä johtuvien ympäristövaikutusten selvittämiseksi. Ne toimivat yhteistyössä suojellakseen ympäristöä kaikelta saastumiselta, joka aiheutuu sopimuksen mukaisesta rauhanomaisesta ydinenergian käytöstä, samoin kuin tähän liittyvissä terveyttä ja turvallisuutta koskevista kysymyksissä.

AGREEMENT¹ FOR COOPERATION BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA CONCERNING PEACEFUL USES OF NUCLEAR ENERGY

The Government of the Republic of Finland and the Government of the United States of America,

Mindful that both Finland and the United States are parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT);²

Reaffirming their commitment to ensuring that the international development and use of nuclear energy for peaceful uses are carried out under arrangements which will, to the maximum possible extent, further the objectives of the NPT;

Affirming their support of the objectives of the International Atomic Energy Agency (IAEA) and their desire to promote universal adherence to the NPT;

Referring to the Agreement for Cooperation between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland Concerning Civil Uses of Atomic Energy, signed April 8, 1970,³ and desiring to continue and expand their cooperation in this field;

Affirming their common desire to seek international acceptance of new international arrangements and institutions to provide more effective measures against the proliferation of nuclear explosive devices and multilateral solutions which will, to the extent possible, minimize the need for multiple bilateral controls regarding supply; and

Mindful that peaceful nuclear activities must be undertaken with a view to protecting the environment from radioactive, chemical and thermal contamination;

Have agreed as follows:

Article I

Scope of Agreement

1. Finland and the United States shall cooperate in the use of nuclear energy for peaceful purposes in accordance with the provisions of this Agreement.

2. Transfers of material, equipment and components under this Agreement may be undertaken between the parties or by authorized persons. Such transfers shall be subject to this Agreement and to such additional terms and conditions as may be agreed by the parties.

3. Material, equipment and components transferred from the territory of one party to the territory of the other party, whether directly or through a third State, will be regarded as having been transferred pursuant to this Agreement only upon confirmation, by the appropriate government authority of the recipient party to the appropriate government authority of the supplier party, that such material, equipment or components will be subject to this Agreement and that the proposed recipient of such material, equipment or components, if other than the party, is an authorized person.

4. Material, equipment or components transferred pursuant to this Agreement and material used in or produced through the use of material, equipment or components so transferred shall no longer be subject to this Agreement if:

(a) such material, equipment or components have been transferred beyond the jurisdiction of the recipient party in accordance with Paragraph 2 of Article 4;

(b) the appropriate government authorities of the parties agree that such material, equipment or components are no longer useable for any nuclear activity relevant from the point of view of safeguards; or

(c) otherwise agreed by the parties.

5. This Agreement does not require the transfer of any information which the parties are not permitted to transfer.

6. The United States shall not transfer restricted data, as defined in its Atomic Energy Act of 1954, as amended, under this Agreement.

7. Sensitive nuclear technology, sensitive nuclear facilities, and major critical components shall not be transferred under this Agreement.

¹ Came into force on 27 March 1992 by the exchange of notifications by which the Parties informed each other of the completion of all applicable requirements, in accordance with article 14 (1).

² United Nations, *Treaty Series*, vol. 729, p. 161.

³ *Ibid.*, vol. 751, p. 113, and p. 383 of this volume.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Agreement:

(a) "authorized person" means any individual or any entity under the jurisdiction of either party and authorized by that party to receive, possess, use, or transfer material or equipment;

(b) "byproduct material" means any radioactive material (except special nuclear material) yielded in or made radioactive by exposure to the radiation incident to the process of producing or utilizing special nuclear material;

(c) "component" means a component part of equipment listed in Annex A, or any other item so designated by agreement of the parties;

(d) "equipment" means any reactor, other than one designed or used primarily for the formation of plutonium or uranium 233, those items listed in Annex B, or any other item so designated by agreement of the parties;

(e) "high enriched uranium" means uranium enriched to twenty percent or greater in the isotope 235;

(f) "low enriched uranium" means uranium enriched to less than twenty percent in the isotope 235;

(g) "major critical component" means any part or group of parts essential to the operation of a sensitive nuclear facility;

(h) "material" means source material, special nuclear material, byproduct material, radioisotopes other than byproduct material, moderator material, or any other such substance so designated by agreement of the parties;

(i) "moderator material" means heavy water, or graphite or beryllium of a purity suitable for use in a reactor to slow down high velocity neutrons and increase the likelihood of further fission, or any other such material so designated by agreement of the parties;

(j) "parties" means the Government of the Republic of Finland and the Government of the United States of America;

(k) "person" means any individual or any entity subject to the jurisdiction of either party, but does not include the parties to this Agreement;

(l) "previous agreement" means the Agreement for Cooperation between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland Concerning Civil Uses of Atomic Energy, signed April 8, 1970;

(m) "reactor" means any apparatus, other than a nuclear weapon or other nuclear explosive device, in which a self-sustaining fission chain reaction is maintained by utilizing

uranium, plutonium or thorium, or any combination thereof;

(n) "sensitive nuclear facility" means any facility designed or used primarily for uranium enrichment, reprocessing of nuclear fuel, heavy water production, or fabrication of nuclear fuel containing plutonium;

(o) "sensitive nuclear technology" means any information (including information incorporated in equipment or an important component) which is not in the public domain and which is important to the design, construction, fabrication, operation or maintenance of any sensitive nuclear facility, or other such information which may be so designated by agreement of the parties;

(p) "source material" means (1) uranium, thorium, or any other material so designated by agreement of the parties, or (2) ores containing one or more of the foregoing materials, in such concentration as the parties may agree from time to time;

(q) "special nuclear material" means (1) plutonium, uranium 233, or uranium enriched in the isotope 235, or (2) any other material so designated by agreement of the parties.

Article 3

Transfer of Material, Equipment and Components

1. Material, equipment and components may be transferred for applications consistent with this Agreement.

2. Low enriched uranium may be transferred for use as fuel in reactors and in reactor experiments for conversion and fabrication, or for such other purposes as the parties may agree.

3. Special nuclear material other than low enriched uranium and material contemplated under Paragraph 6 may, if the parties agree, be transferred for specified applications where technically and economically justified or where justified for the development and demonstration of reactor fuel cycles to meet energy security and non-proliferation objectives.

4. The quantity of special nuclear material transferred under this Agreement shall not at any time be in excess of the quantity the parties agree is necessary for any of the following purposes: the loading of reactors or use in reactor experiments, the efficient and continuous operation of such reactors or conduct of such reactor experiments, and the accomplishment of other purposes as may be agreed by the parties. If high enriched uranium in excess of the quantity required for these purposes exists in Finland, the United States shall have the right to require the return of any high

enriched uranium transferred pursuant to this Agreement (including irradiated high enriched uranium) which contributes to this excess. If this right is exercised:

(a) the United States shall, after removal of such material from the territory of Finland, reimburse Finland for the fair market value of such material; and

(b) the parties shall make appropriate commercial arrangements which shall not be subject to any further agreement between the parties as otherwise contemplated under Articles 4 and 5.

5. Any high enriched uranium transferred pursuant to this Agreement shall not be at a level of enrichment in the isotope 235 in excess of levels which the parties agree are necessary for the purposes described in Paragraph 4.

6. Small quantities of special nuclear material may be transferred for use as samples, standards, detectors, targets and such other purposes as the parties may agree. Transfers pursuant to this Paragraph shall not be subject to the quantity limitations in Paragraphs 4 and 5.

7. The United States shall take such actions as may be necessary and feasible to ensure a reliable supply of nuclear fuel to Finland, including the export of nuclear material on a timely basis and the availability of the capacity to carry out this undertaking during the period of this Agreement.

Article 4

Storage and Retransfers

1. Each party guarantees that plutonium or uranium 233 (except as contained in irradiated fuel elements) or high enriched uranium transferred to and under its jurisdiction pursuant to this Agreement, or used in or produced through the use of any material or equipment so transferred and under its jurisdiction, shall only be stored in a national or multinational facility which the parties agree meets criteria to be established in advance by the parties.

2. Each party guarantees that material, equipment or components transferred pursuant to this Agreement and any special nuclear material produced through the use of any material or equipment so transferred and under its jurisdiction shall not be transferred to unauthorized persons or, unless the parties agree, beyond its territorial jurisdiction.

Article 5

Reprocessing and Enrichment

1. Each party guarantees that source or special nuclear material transferred to and under its jurisdiction pursuant to this Agreement and any special nuclear material used in or produced through the use of any material or equipment so transferred and under its jurisdiction shall not be reprocessed unless the parties agree.

2. Each party guarantees that any plutonium, uranium 233, high enriched uranium or irradiated source or special nuclear material transferred to and under its jurisdiction pursuant to this Agreement, or used in or produced through the use of any material or equipment so transferred and under its jurisdiction, shall not be altered in form or content, except by irradiation or further irradiation, unless the parties agree.

3. Each party guarantees that uranium transferred to and under its jurisdiction pursuant to this Agreement and uranium used in any equipment so transferred and under its jurisdiction shall not be enriched after transfer to twenty percent or greater in the isotope 235 unless the parties agree.

Article 6

Physical Protection

1. Each party guarantees that adequate physical protection shall be maintained with respect to any source material, special nuclear material and equipment transferred to and under its jurisdiction pursuant to this Agreement and with respect to any special nuclear material used in or produced through the use of any material or equipment so transferred and under its jurisdiction.

2. The parties agree to the levels for the application of physical protection set forth in Annex C and, in accordance with such levels, to maintain adequate physical protection measures. These measures shall as a minimum provide protection comparable to the recommendations set forth in IAEA document INFCIRC.225/Revision 1 concerning the physical protection of nuclear material, or in any revision of that document agreed to by the parties. The levels in Annex C may be modified as the parties may agree.

Article 7

No Explosive or Military Application

1. Each party guarantees that no material, equipment or components transferred to and

under its jurisdiction pursuant to this Agreement and no material used in or produced through the use of any such material, equipment or components so transferred and under its jurisdiction shall be used for any nuclear explosive device or for research on or development of any nuclear explosive device.

2. Each party guarantees that no material, equipment or components transferred to and under its jurisdiction pursuant to this Agreement and no special nuclear material used in or produced through the use of any such material, equipment or components so transferred and under its jurisdiction shall be used for any military purpose.

Article 8

Safeguards

1. Cooperation under this Agreement shall require the application of IAEA safeguards with respect to all nuclear activities within the territory of Finland, under its jurisdiction or carried out under its control anywhere. Implementation of a safeguards agreement pursuant to Article 3 (4) of the NPT shall be considered to fulfill the requirement stated in the foregoing sentence.

2. Source material and special nuclear material transferred to Finland pursuant to this Agreement and any source material or special nuclear material used in or produced through the use of any material, equipment or components so transferred shall be subject to safeguards in accordance with the Agreement between the Republic of Finland and the IAEA on Safeguards, signed on June 11, 1971.¹

3. If Finland or the United States becomes aware of circumstances which demonstrate that the IAEA for any reason is not or will not be applying safeguards in accordance with the Agreement referred to in Paragraph 2, to ensure effective continuity of safeguards, Finland undertakes to conclude immediately an agreement with the IAEA which provides for safeguards equivalent in scope and effect to those provided for by the system they replace.

4. During any period when Finland or the United States has become aware that the IAEA is not or will not be administering safeguards in accordance with an agreement referred to in Paragraphs 2 or 3, the United States shall have the right to administer safeguards with respect to all source material and special nuclear material covered by Paragraph 2 and within

the territory of Finland, under its jurisdiction or control. The principles and procedures of these safeguards shall conform with those of the IAEA safeguards.

5. Each party guarantees it shall take such measures as are necessary to maintain and facilitate the application of safeguards provided for under this Article.

Article 9

Multiple Supplier Controls

If an agreement between either party and another nation or group of nations provides that certain activities can be undertaken only by mutual consent of the parties to that agreement as provided in Articles 4 and 5 of this Agreement with respect to material, equipment or components subject to this Agreement, then the parties may, upon the request of either of them, agree that the implementation of these provisions will be accomplished by such other nation or group of nations.

Article 10

Cessation of Cooperation

1. If either party at any time following entry into force of this Agreement,

(a) does not comply with the provisions of Articles 4, 5, 6, 7 or 8, or

(b) terminates, abrogates or materially violates a safeguards agreement with the IAEA, the other party shall have the rights to cease further cooperation under this Agreement and to require the return of any material, equipment or components transferred under this Agreement and any special nuclear material produced through their use.

2. If Finland at any time following entry into force of this Agreement detonates a nuclear explosive device, the United States shall have the same rights as specified in Paragraph 1.

3. If either party exercises its rights under this Article to require the return of any material, equipment or components, it shall, after removal from the territory of the other party, reimburse the other party for the fair market value of such material, equipment or components. In the event this right is exercised, the parties shall make such other appropriate arrangements as may be required which shall not be subject to any further

¹ United Nations, *Treaty Series*, vol. 814, p. 81.

agreement between the parties as otherwise contemplated under Articles 4 and 5.

Article 11

Previous Agreement Terminated

1. The Agreement for Cooperation between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland Concerning Civil Uses of Atomic Energy, signed on April 8, 1970,¹ shall terminate on the date this Agreement enters into force.

2. Cooperation initiated under the previous agreement shall continue in accordance with the provisions of the present Agreement. The provisions of this Agreement shall apply to material and equipment subject to the previous agreement.

Article 12

Consultations

1. In case of any dispute arising out of the interpretation or implementation of this Agreement the parties shall, on the request of either party, promptly consult with a view to resolving that issue.

2. Each party shall endeavor to avoid taking any action that significantly alters the basis for cooperation under this Agreement. However, if either party considers it necessary to undertake any such action, that party shall make every effort to inform the other party in advance and provide an opportunity for consultations.

3. The parties shall consult, as appropriate, on ways in which their mutual non-proliferation and nuclear energy objectives can best be served.

Article 13

Other Arrangements

1. The appropriate government authorities of both parties may establish an administrative arrangement to ensure the effective implemen-

tation of this Agreement. Such administrative arrangement may be changed by agreement between the appropriate government authorities of the parties.

2. The cost of reports and records which either party is required to provide pursuant to the administrative arrangement referred to in Paragraph 1 shall be borne by the party which is required to provide the reports or records.

3. The appropriate government authorities of the parties shall exchange information and consult on the adequacy of physical protection measures maintained pursuant to Article 6 periodically and whenever either party is of the view that revised measures may be required to maintain adequate physical protection.

4. Each party shall, upon request of the other party, report or permit the IAEA to report as feasible to the requesting party on the status of all inventories of any material transferred pursuant to this Agreement and any source or special nuclear material used in or produced through the use of material or equipment transferred pursuant to this Agreement.

Article 14

Entry into Force and Duration

1. This Agreement shall enter into force on the date on which the parties exchange diplomatic notes informing each other that they have complied with all applicable requirements for its entry into force and shall remain in force for a period of thirty (30) years. This term may be extended for such additional periods as may be agreed between the parties in accordance with their applicable requirements.

2. Notwithstanding the suspension, termination or expiration of this Agreement or any cooperation hereunder for any reason, Articles 4, 5, 6, 7, 8 and 10 shall continue in effect so long as any material, equipment or components subject to these Articles remains in the territory of the party concerned or under its jurisdiction or control anywhere, or until such time as the parties agree that such material, equipment or components are no longer useable for any nuclear activity relevant from the point of view of safeguards.

¹ United Nations, *Treaty Series*, vol. 751, p. 113.

In witness whereof, the undersigned, being
duly authorized, have signed this Agreement.

Done at Washington, this 2nd day of May,
1985, in duplicate, in the Finnish and English
languages, both equally authentic.

For the Government
of the Republic of Finland:

RICHARD MÜLLER

For the Government
of the United States of America:

HARRY MARSHALL

ANNEX A

For the purposes of this Agreement, components include:

1. reactor pressure tubes (i.e., tubes specially designed or prepared to contain fuel elements and the primary coolant in a reactor at an operating pressure in excess of 50 atmospheres);

2. zirconium tubes (i.e., zirconium metal and alloys in the form of tubes or assemblies of tubes specially designed or prepared for use in a reactor);

3. reactor internals (e.g., core support structures, control rod guide tubes, thermal shields, baffles, core grid plates and diffuser plates specially designed or prepared for use in a reactor);

4. reactor control rod drive mechanisms, including detection and measuring equipment to determine flux levels;

5. any other part or group of parts specially designed or prepared for use in a reactor identified as such prior to transfer or added to this Annex by agreement of the parties; and

6. specially designed or prepared parts for:

(a) any of the items in Paragraphs 1—4,

(b) reactor pressure vessels, reactor fuel charging and discharging machines, reactor control rods, and reactor primary coolant pumps, and

(c) any plant for the fabrication of nuclear fuel, other than that containing plutonium, identified as such prior to transfer or added to this Annex by agreement of the parties

This Annex may be modified as the parties may agree.

ANNEX B

For the purposes of this Agreement, equipment includes the following items when they are to be exported as complete units or, in the case of item 1 below, as complete units or as major shop-fabricated parts:

1. reactor pressure vessels;
 2. primary coolant pumps;
 3. fuel charging and discharging machines;
- and
4. control rods.

This Annex may be modified as the parties may agree.

ANNEX C

Pursuant to Paragraph 2 of Article 6, the agreed levels of physical protection to be ensured by the competent national authorities in the use, storage and transportation of the materials listed in the attached table shall, as a minimum, include protection characteristics as below.

Category III

Use and storage within an area to which access is controlled.

Transportation under special precautions including prior arrangements among sender, recipient and carrier, and prior agreement between entities subject to the jurisdiction and regulation of supplier and recipient states, respectively, in case of international transport, specifying time, place and procedures for transferring transport responsibility.

Category II

Use and storage within a protected area to which access is controlled, i.e., an area under constant surveillance by guards or electronic devices, surrounded by a physical barrier with a limited number of points of entry under appropriate control, or any area with an equivalent level of physical protection.

Transportation under special precautions including prior arrangements among sender, recipient and carrier, and prior agreement between entities subject to the jurisdiction and regulation of supplier and recipient states, respectively, in case of international transport, specifying time, place and procedures for transferring transport responsibility.

Category I

Material in this category shall be protected with highly reliable systems against unauthorized use as follows.

Use and storage within a highly protected area, i.e., a protected area as defined for category II above, to which, in addition, access is restricted to persons whose trustworthiness has been determined, and which is under surveillance by guards who are in close communication with appropriate response forces. Specific measures taken in this context should have as their objective the detection and prevention of any assault, unauthorized access or unauthorized removal of material.

Transportation under special precautions as identified above for transportation of categories II and III materials, and, in addition, under constant surveillance by escorts and under conditions which assure close communication with appropriate response forces.

Table: CATEGORIZATION OF NUCLEAR MATERIAL

Material	Form	Category		
		I	II	III
1. Plutonium ^{a)}	Unirradiated ^{b)}	2 kg or more	Less than 2 kg but more than 500 g	500 g or less ^{c)}
2. Uranium-235	Unirradiated ^{b)}	5 kg or more	Less than 5 kg but more than 1 kg	1 kg or less ^{c)}
	— uranium enriched to 20 % ²³⁵ U or more		10 kg or more	Less than 10 kg ^{c)}
	— uranium enriched to 10 % ²³⁵ U but less than 20 %			10 kg or more
	— uranium enriched above natural but less than 10 % ^{a)}			
3. Uranium-233	Unirradiated ^{b)}	2 kg or more	Less than 2 kg but more than 500 g	500 g or less ^{c)}
4. Irradiated fuel			Depleted or natural uranium, thorium or low-enriched fuel (less than 10 % fissile content) ^{d), e)}	

- a) All plutonium except that with isotopic concentration exceeding 80 % in plutonium-238.
- b) Material not irradiated in a reactor or material irradiated in a reactor but with a radiation level equal to or less than 100 rads/hour at one metre unshielded.
- c) Less than a radiologically significant quantity should be exempted.
- d) Natural uranium, depleted uranium and thorium and quantities of uranium enriched to less than 10 % not falling in Category III should be protected in accordance with prudent management practice.
- e) Although this level of protection is recommended, it would be open to States, upon evaluation of the specific circumstances, to assign a different category of physical protection.
- f) Other fuel which by virtue of its original fissile material content is classified as Category I or II before irradiation may be reduced one category level while the radiation level from the fuel exceeds 100 rads/hour at one metre unshielded.

AGREED MINUTE

During the negotiations of the Agreement for Cooperation between the Government of the Republic of Finland and the Government of the United States of America Concerning Peaceful Uses of Nuclear Energy (Agreement) signed today, the following understandings, which shall be an integral part of the Agreement, were reached.

Coverage of Agreement

Consistent with their non-proliferation objectives, the parties confirm their intention to implement the provisions of the Agreement in such a manner as to avoid hampering, delaying or interfering unduly in the parties' nuclear activities, including prudent management practices required for the economic and safe conduct of their nuclear programs.

It is understood that the parties shall cooperate in accordance with their respective laws (including law based on treaties), regulations, and license requirements.

In making the judgment referred to in Paragraph 4 (b) of Article 1 the appropriate government authorities of the parties shall consider whether material is no longer useable for any such activity as a result of its being practicably irrecoverable, consumed, diluted, or converted to non-nuclear use (such as the production of alloys or ceramics). The parties note that in making this judgment, a determination made by the IAEA in accordance with the provisions for the termination of safeguards contained in the relevant safeguards agreement between the party concerned and the IAEA will be accepted unless the other party disputes the IAEA determination. In the latter case, the material will remain subject to the Agreement until the dispute is resolved.

The parties agree that ores containing fifty parts per million or less of uranium shall not be considered source material within the meaning of Paragraph (p) of Article 2.

It is understood that the criteria to be established in advance by the parties referred to in Paragraph 1 of Article 4 shall relate to safeguards, physical protection and similar non-proliferation considerations attendant upon the storage of uranium 233 or plutonium (except as contained in irradiated fuel elements) or high enriched uranium referred to in that Article.

For the purpose of implementing the rights specified in Articles 4, 5 and 6 and any reporting pursuant to Paragraph 4 of Article

13 with respect to special nuclear material produced through the use of material transferred pursuant to the Agreement and not used in or produced through the use of equipment transferred pursuant to the Agreement, such rights and reporting shall in practice be applied to that proportion of special nuclear material produced which represents the ratio of transferred material used in the production of the special nuclear material to the total amount of material so used, and similarly for subsequent generations. The parties note that the phrase "produced through the use of," as used in the Agreement, covers subsequent generations of produced material.

The parties also note that:

(1) material may be transferred pursuant to the Agreement for enrichment or re-enrichment to less than twenty percent in the isotope 235;

(2) material may be transferred under the Agreement for purposes of maintaining reasonable reserves of low enriched uranium fuel for energy security purposes; and

(3) material, equipment or components transferred pursuant to the Agreement shall not be used for the purposes of producing tritium, except for production incidental to the operation of reactors.

With respect to Paragraph 1 of Article 4 and Paragraph 2 of Article 5, the parties note that, in practice, agreement of the parties could be reflected in authorizations for the transfer of material under the Agreement for specified applications and that the provisions would otherwise be exercised with respect to such material only in the event a party wished to store such material at facilities other than originally specified or wished to alter such material in form or content other than as originally specified. The parties shall also consider agreement on a generic basis under these provisions for small quantities of material.

With respect to Paragraph 2 of Article 11, in order to facilitate the application of the provisions of this Agreement to material and equipment subject to the previous agreement, the parties shall establish a list of such material and equipment.

Designation of Appropriate Authorities

The parties shall identify, by exchange of notes, their respective government authorities for purposes of implementing the Agreement. This shall include, among others, identification of those agencies or authorities having responsibility for ensuring that levels of physical protection are adequately met and having re-

sponsibility for coordinating response and recovery operations in the event of unauthorized use or handling of material subject to the Agreement. Each party shall also designate points of contact for out-of-country transportation and other physical protection matters of mutual concern.

Fuel Cycle Operations

The parties agree that their cooperation should be implemented so as to avoid hampering, delay or undue interference in their nuclear programs, and agree to the following arrangements in connection with the implementation of Paragraph 2 of Article 4: Without further agreement, low enriched uranium in quantities sufficient to meet the needs of Finland's nuclear energy program may be transferred to facilities outside Finland for conversion, fabrication or other processing prior to irradiation, but not for further enrichment or permanent retention or use in a reactor outside Finland. The quantities of low enriched uranium and the facilities to which it may be thus transferred will be specified in an exchange of letters between the parties. Such transfers will be subject to the following understandings:

(1) the appropriate government authority of Finland shall keep records of such transfers and shall notify the appropriate government authority of the United States of such transfers at least semi-annually;

(2) prior to such transfers, Finland shall notify the United States that it has obtained confirmation that, while outside of the jurisdiction of Finland, the material will be subject to an agreement for cooperation between the United States and the European Atomic Energy Community (EURATOM) or the United States and the other State receiving the material; and

(3) upon its return to Finland, such material shall be subject to the Agreement as provided in Paragraph 3 of Article 1, and the appropriate government authority of Finland shall notify the appropriate government authority of the United States upon return of any such material to Finland.

With regard to the understanding in Paragraph (2) above, the parties will cooperate in efforts to obtain such confirmation on a generic basis from EURATOM or any other State receiving such material.

Should Finland wish to have natural uranium, subject to Articles 4 and 5 of the Agreement, enriched or converted in facilities outside Finland, the parties agree to consult on

the arrangements necessary for such transfers. In these consultations due attention shall be given to any relevant non-proliferation and related security concerns.

With regard to Paragraph 2 of Article 5, the parties agree that, without further agreement, limited quantities of fuel elements withdrawn from a reactor after irradiation may be altered in form or content in facilities within Finland to the extent necessary for testing or analysis (including destructive analysis). The quantities of irradiated low enriched uranium contained in fuel elements being so altered shall be specified in the exchange of letters referred to above.

The parties note that disassembling or assembling fuel assemblies without interfering with the integrity of individual fuel rods does not require prior agreement between the parties as referred to in Paragraph 2 of Article 5.

The foregoing understandings concerning fuel cycle operations may be terminated in whole or in part, if either party considers that exceptional circumstances of concern from a non-proliferation or security standpoint so require. To the extent time and circumstances permit, the parties will consult prior to any such termination. Such circumstances include, but are not limited to, the determination by either party that the foregoing understandings cannot be continued without a significant increase in the risk of proliferation or without jeopardizing its national security.

Spent Fuel Management

With respect to the long-term disposition of any spent fuel subject to Articles 4 and 5, it is understood that the rights in those Articles shall be exercised in a manner that both supports energy security and the parties' mutual non-proliferation interests, and recognizes that arrangements dealing with long-term spent fuel disposition need to be made on a predictable and secure basis.

To this end, in implementing these rights as they pertain to long-term spent fuel disposition, the parties agree that material subject to those Articles may be transferred by Finland to the United Kingdom or France and reprocessed at the Sellafield or La Hague reprocessing facilities, subject to the following conditions:

(1) Finland shall keep records of any such transfers and shall upon shipment notify the United States of each transfer;

(2) prior to any such transfer, Finland shall obtain confirmation from EURATOM that material to be transferred will be held within

EURATOM subject to the applicable agreement for cooperation between the United States and EURATOM; and

(3) Finland shall retain the right to consent to any transfer or further use of any plutonium separated as a result of any such transfer and shall obtain the prior agreement of the United States for the transfer of the plutonium to Finland or to any other State or for any use of the plutonium.

With regard to the understanding in Paragraph (2) above, the parties will cooperate in efforts to obtain such confirmation on a generic basis from EURATOM.

The foregoing understandings concerning fuel disposition may be terminated in whole or in part, if either party considers that exceptional circumstances of concern from a non-proliferation or security standpoint so require. To the extent time and circumstances permit, the parties will consult prior to any such termination. Such circumstances include, but are not limited to, the determination by either party that the foregoing understandings cannot be continued without a significant increase in the risk of proliferation or without jeopardizing its national security.

The foregoing understandings concerning spent fuel disposition do not limit the right of the parties to agree to other activities envisaged in Articles 4 and 5.

In addition, Finland may wish to transfer beyond its territorial jurisdiction spent fuel subject to the Agreement for storage or other final disposition not involving reprocessing. The parties recognize that Finland may undertake such transfers upon receiving the prior consent of the United States in accordance with Paragraph 2 of Article 4.

Safeguards

With respect to Paragraph 4 of Article 8, the United States shall have the rights listed below, which rights shall be suspended if the United States agrees that the need to exercise them is being satisfied by the application of IAEA safeguards pursuant to Paragraph 3 of that Article:

(1) to review in a timely fashion the design of any equipment transferred pursuant to the

Agreement, or of any facility which is to use, fabricate, process, or store any material so transferred or any special nuclear material used in or produced through the use of material, equipment, or components so transferred;

(2) to require the maintenance and production of records and of relevant reports for the purpose of assisting in ensuring accountability for material transferred pursuant to the Agreement and any source material or special nuclear material used in or produced through the use of any material, equipment or components so transferred; and

(3) to designate personnel acceptable to Finland who shall have access to all places and data necessary to account for the material referred to in Paragraph (2), to inspect any equipment or facility referred to in Paragraph (1), and to install any devices and make such independent measurements as may be deemed necessary to account for such material. Finland shall not unreasonably withhold its acceptance of personnel designated by the United States under this Paragraph. Such personnel shall, if either party so requests, be accompanied by personnel designated by Finland.

With reference to Paragraph 2 of Article 8, Finland reaffirms its undertaking to maintain a system of accounting for and control of all source and special nuclear material under its jurisdiction, the procedures of which shall be comparable to those set forth in IAEA document INFCIRC/153 (corrected), or in any revision of that document agreed to by the parties. Each party also confirms that design information relevant to safeguards for new equipment, where safeguards will be required under the Agreement, shall be provided to the IAEA in timely fashion upon its requests.

Environmental Protection

The parties shall consult with regard to the use of source and special nuclear material or equipment transferred under the Agreement to identify the environmental implications arising from such activities and shall cooperate in protecting the environment from any contamination arising from peaceful nuclear activities under the Agreement and in related matters of health and safety.

[TRANSLATION — TRADUCTION]

ACCORD¹ DE COOPÉRATION ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE FINLANDE ET LE GOUVERNEMENT DES ÉTATS-UNIS D'AMÉRIQUE CONCERNANT L'UTILISATION DE L'ÉNERGIE NUCLÉAIRE À DES FINS PACIFIQUES

Le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement des Etats-Unis d'Amérique,

Ayant présent à l'esprit que la Finlande et les Etats-Unis sont parties au Traité sur la non-prolifération des armes nucléaires (TNP)²,

Réaffirmant leur engagement à s'assurer que le développement et l'utilisation à des fins pacifiques de l'énergie nucléaire sur le plan international soient régis par des arrangements qui, le plus possible, favorisent les objectifs du TNP,

Affirmant leur soutien aux objectifs de l'Agence internationale de l'énergie atomique (AIEA), en particulier dans le domaine des garanties, ainsi que leur volonté de promouvoir une adhésion universelle au TNP,

Se référant à l'Accord de coopération entre le Gouvernement des Etats-Unis d'Amérique et le Gouvernement de la République de Finlande concernant l'utilisation de l'énergie atomique à des fins civiles, signé à Washington le 8 avril 1970³, et désireux de poursuivre et d'étendre leur coopération dans ce domaine,

Affirmant leur volonté commune de rechercher, au niveau international, de nouveaux arrangements et de nouvelles institutions propres à assurer des mesures plus efficaces permettant d'éviter la prolifération de dispositifs nucléaires explosifs, ainsi que des solutions multilatérales qui, dans la mesure du possible, réduiront au minimum la nécessité de multiples contrôles multilatéraux en matière de fourniture, et

Conscients que les activités nucléaires à des fins pacifiques doivent être réalisées de manière à protéger l'environnement mondial contre les contaminations radioactive, chimique et thermique,

Sont convenus de ce qui suit :

*Article premier***PORTÉE DE L'ACCORD**

1) La Finlande et les Etats-Unis coopéreront en matière d'utilisation de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques conformément aux dispositions du présent Accord.

2) Les transferts de matières, de matériel et de composants au titre du présent Accord pourront s'effectuer directement entre les Parties ou par l'intermédiaire de

¹ Entré en vigueur le 27 mars 1992 par l'échange des notifications par lesquelles les Parties se sont informées de l'accomplissement de toutes les obligations relatives, conformément au paragraphe 1 de l'article 14.

² Nations Unies, *Recueil des Traités*, vol. 729, p. 161.

³ *Ibid.*, vol. 751, p. 113, et p. 383 du présent volume.

personnes habilitées. Ces transferts devront être effectués dans les conditions prévues dans le présent Accord et conformément à toutes autres conditions et modalités dont les Parties pourront être convenues.

3) Les matières, matériel et composants transférés du territoire de l'une des Parties au territoire de l'autre Partie, soit directement soit à travers un Etat tiers, ne seront considérés comme ayant été transférés conformément au présent Accord que sur confirmation adressée par les autorités gouvernementales appropriées du pays d'accueil aux autorités gouvernementales appropriées du pays fournisseur, indiquant que ces matières, matériel et composants tomberont sous le coup du présent Accord et que le destinataire de ces matières, matériel et composants, s'il ne s'agit pas de la Partie elle-même, est une personne autorisée.

4) Les matières, matériel et composants transférés en vertu du présent Accord ainsi que les matières employées à l'occasion de l'utilisation ou produites à la suite de l'utilisation des matières, matériel ou composants transférés cesseront d'être visés par le présent Accord :

a) Si ces matières, matériel ou composants ont été transférés hors de la juridiction du pays d'accueil conformément à l'article 4 paragraphe 2;

b) Si les autorités gouvernementales appropriées des Parties sont tombées d'accord pour reconnaître que ces matières, matériel ou composants ne sont plus utilisables à des fins nucléaires sous l'angle des garanties;

c) Si les Parties en sont par ailleurs tombées d'accord.

5) Le présent Accord n'impose pas la communication d'informations que les Parties ne sont pas autorisées à communiquer.

6) Les Etats-Unis ne communiquent, au titre du présent Accord, aucune donnée de diffusion restreinte, telle que définie par son Atomic Energy Act de 1954 et ses modifications.

7) La technologie nucléaire sensible, les installations nucléaires sensibles et les composants critiques importants ne peuvent être transférés au titre du présent Accord.

Article 2

DÉFINITIONS

Aux fins du présent Accord :

a) Par « personne autorisée », on entend toute personne physique ou morale soumise à la juridiction de l'une ou l'autre Partie et habilitée par elle à recevoir, détenir, utiliser ou transférer du matériel ou de l'équipement;

b) Par « sous-produit », on entend toute matière radioactive (à l'exception des matières nucléaires spéciales) obtenue ou rendue radioactive par exposition aux rayonnements provenant de la production ou de l'utilisation de matières nucléaires spéciales;

c) Par « composant », on entend un élément d'un matériel ou de tout autre article, ainsi désigné d'un commun accord entre les Parties;

d) Par « matériel », on entend tout réacteur, sauf un réacteur conçu ou utilisé principalement pour la fabrication de plutonium ou d'uranium 233, les articles énumérés à l'annexe B, ou tout autre article ainsi désigné par accord entre les Parties;

e) Par « uranium fortement enrichi », on entend l'uranium enrichi à 20 pour cent ou plus en isotope 235;

f) Par « uranium faiblement enrichi », on entend l'uranium enrichi à moins de 20 pour cent en isotope 235;

g) Par « composant critique important », on entend toute pièce ou groupe de pièces essentielles à l'exploitation d'une installation nucléaire sensible;

h) Par « matière », on entend les matières nucléaires brutes, les matières nucléaires spéciales, les sous-produits, les radio-isotopes autres que les sous-produits, les corps ralentisseurs ou toute autre substance ainsi désignée par accord des Parties;

i) Par « corps ralentisseur », on entend l'eau lourde, ou le graphite ou le béryllium d'une pureté convenant pour qu'il soit utilisé dans un réacteur afin de ralentir les neutrons très rapides et accroître la probabilité de fission ultérieure, ou toute autre matière ainsi désignée par accord des Parties;

j) Par « Parties », on entend le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement des Etats-Unis d'Amérique;

k) Par « personne », on entend toute personne physique ou morale soumise à la juridiction de l'une ou l'autre des Parties mais non pas les Parties au présent Accord;

l) Par « accord antérieur », on entend l'Accord de coopération entre le Gouvernement des Etats-Unis d'Amérique et le Gouvernement de la République de Finlande concernant l'utilisation de l'énergie atomique à des fins civiles, signé le 8 avril 1970;

m) Par « réacteur », on entend tout appareil autre qu'une arme nucléaire ou autre dispositif nucléaire explosif dans lequel une réaction de fission nucléaire auto-entretenu est maintenue en utilisant de l'uranium, du plutonium ou du thorium, ou toute combinaison d'uranium, de plutonium et de thorium;

n) Par « installation nucléaire sensible », on entend toute installation conçue ou utilisée essentiellement pour l'enrichissement de l'uranium, le retraitement du combustible nucléaire, la production d'eau lourde ou la fabrication de combustible nucléaire contenant du plutonium;

o) Par « technologie nucléaire sensible », on entend toute information (y compris les informations incorporées dans le matériel ou dans un composant important) qui n'est pas du domaine public et qui est importante pour la conception, la construction, la fabrication, l'exploitation ou l'entretien d'une installation nucléaire sensible quelconque, ou d'autres informations ainsi désignées par accord des Parties;

p) Par « matières brutes », on entend 1) l'uranium, le thorium ou toute autre matière qui est ainsi désignée par accord des Parties, ou 2) des minerais contenant une ou plusieurs des matières ci-dessus, dans des concentrations dont les Parties peuvent convenir de temps à autre;

q) Par « matières nucléaires spéciales », on entend 1) le plutonium, l'uranium 233 ou l'uranium enrichi en isotope 235, ou 2) toute autre matière ainsi désignée par accord des Parties.

Article 3

TRANSFERT DE MATIÈRES, DE MATÉRIEL ET DE COMPOSANTS

1) Des matières, du matériel et des composants peuvent être transférés en vue d'applications compatibles avec le présent Accord.

2) Il pourra être transféré de l'uranium peu enrichi aux fins d'utilisation comme combustible dans des réacteurs ou pour des expériences effectuées sur des réacteurs, à des fins de conversion ou de fabrication ou à d'autres fins de nature analogue dont les Parties pourraient être convenues.

3) Sous réserve de l'accord des Parties, des matières nucléaires spéciales, à l'exception de l'uranium peu enrichi et des matières visées au paragraphe 6, pourront être transférées en vue d'utilisations spécifiques lorsque cela s'avérera techniquement et économiquement justifié ou en vue de la mise au point et de la démonstration de cycles de combustibles nucléaires pour les besoins de la sécurité énergétique et de la non-prolifération.

4) La quantité des matières nucléaires spéciales transférée en vertu du présent Accord ne devra à aucun moment excéder la quantité que les Parties estiment nécessaire à l'un des objectifs suivants : chargement de réacteurs ou utilisation dans des expériences sur des réacteurs; exploitation efficace et continue de ces réacteurs ou poursuite de ces expériences sur des réacteurs; accomplissement de toute autre fin dont les Parties peuvent convenir. S'il existe en Finlande une quantité d'uranium fortement enrichi qui dépasse la quantité requise aux fins décrites ci-avant, les Etats-Unis auront le droit de récupérer toute quantité d'uranium fortement enrichi transféré en application du présent Accord (y compris de l'uranium fortement enrichi irradié) et qui contribue à l'existence de cet excédent. Si ce droit est exercé :

a) Une fois lesdites matières retirées du territoire finlandais, les Etats-Unis rembourseront la Finlande de la juste valeur marchande de ces matières;

b) Les Parties concluront des arrangements commerciaux appropriés qui ne devront pas faire l'objet d'un accord entre les Parties, si ce n'est ce qui est prévu aux articles 4 et 5 du présent Accord.

5) Aucune quantité d'uranium fortement enrichi transféré en application du présent Accord ne devra présenter un taux d'enrichissement en isotope 235 dépassant les niveaux considérés comme nécessaires par les Parties aux fins décrites au paragraphe 4.

6) De petites quantités de matières nucléaires spéciales pourront être transférées pour être utilisées comme échantillons, étalons, détecteurs, cibles et à toute autre fin dont les Parties pourront convenir. Les transferts effectués en application du présent paragraphe ne seront pas soumis aux limitations de quantité énoncées aux paragraphes 4 et 5.

7) Les Etats-Unis prendront toutes les mesures nécessaires et possibles afin d'assurer a un approvisionnement sûr en combustible nucléaire à la Finlande, y compris l'exportation de matières nucléaires et notamment la fourniture de services

d'enrichissement en temps opportun, et *b* une production suffisante pour permettre l'exécution de cet engagement pendant la durée du présent Accord.

Article 4

STOCKAGE ET RETRANSFERTS

1) Chaque Partie garantit que le plutonium ou l'uranium 233 (à l'exception de l'uranium 233 ou du plutonium contenu dans des éléments combustibles irradiés) ou l'uranium fortement enrichi transféré ou se trouvant sous sa juridiction en vertu du présent Accord, ou utilisé dans toute matière ou tout matériel ainsi transféré, ou produit du fait de l'utilisation de toute matière ou de tout matériel ainsi transféré et se trouvant sous sa juridiction, sera stocké uniquement dans une installation nationale ou multinationale dont les Parties reconnaissent qu'elle satisfait aux critères prédéfinis par elles.

2) Chaque Partie garantit que les matières, le matériel et les composants transférés et se trouvant sous sa juridiction en vertu du présent Accord, et que toute matière nucléaire spéciale produite du fait de l'utilisation de toute matière ou de tout matériel ainsi transféré et se trouvant sous sa juridiction ne seront pas retransférés à des personnes non autorisées ou, à moins que les Parties n'en conviennent autrement, hors de sa juridiction nationale.

Article 5

RETRAITEMENT ET ENRICHISSEMENT

1) Chaque Partie garantit que les matières nucléaires brutes ou les matières nucléaires spéciales transférées ou se trouvant sous sa juridiction en vertu du présent Accord, et que toutes matières nucléaires spéciales utilisées dans toutes matières ou tout matériel ainsi transféré et qui se trouvent sous sa juridiction ne seront pas retraitées à moins que les Parties n'en conviennent.

2) Chaque Partie garantit que le plutonium, l'uranium 233, l'uranium fortement enrichi ou les matières nucléaires brutes irradiées ou les matières nucléaires spéciales transférées et se trouvant sous sa juridiction en vertu du présent Accord, ou utilisées dans toutes matières ou tout matériel ainsi transférés et se trouvant sous sa juridiction, ou produits du fait de l'installation desdites matières et matériel, ne seront modifiés dans leur forme ou dans leur contenu, sauf par irradiation, que si les Parties en conviennent.

3) Chaque Partie garantit que l'uranium qui lui a été transféré et qui se trouve sous sa juridiction en application du présent Accord, et l'uranium utilisé dans tout équipement ainsi transféré et se trouvant sous sa juridiction, ne seront enrichis, après transfert, dans des proportions égales ou supérieures à 20 pour cent en isotope 235, que si les Parties en conviennent.

Article 6

PROTECTION MATÉRIELLE

1) Chacune des Parties garantit qu'une protection matérielle adéquate sera assurée s'agissant de toute matière brute, de toute matière nucléaire spéciale et de

tout équipement transférés vers et sous sa juridiction conformément au présent Accord, s'agissant aussi de toute matière nucléaire spéciale utilisée dans des équipements transférés sous son autorité conformément au présent Accord ou produite au moyen de toute matière ou de tout équipement ainsi transférés.

2) Les Parties sont convenues du niveau d'application des mesures de protection matérielle énoncées à l'annexe C et, conformément à ces niveaux, d'appliquer des mesures de protection matérielle adéquates. Ces mesures assureront au minimum une protection comparable à celle prévue dans le document INFCIRC/225/Révision 1 de l'Agence internationale de l'énergie atomique, intitulé « Protection matérielle des matières nucléaires » ou dans toute révision de ce document dont les Parties seront convenues. Les niveaux cités à l'annexe C peuvent être modifiés par accord entre les Parties.

Article 7

INTERDICTION D'UTILISATION À DES FINS MILITAIRES OU DE FABRICATION D'EXPLOSIFS

1) Chacune des Parties s'engage à ce que les matières, matériel et composants transférés et placés sous sa juridiction en application du présent Accord, de même que les matières utilisées dans ces matières, matériel et composants ainsi transférés ou produits du fait de leur utilisation et qui se trouvent sous sa juridiction, ne servent à fabriquer des dispositifs explosifs nucléaires quelconques, ni à exécuter des travaux de recherche ou de développement de dispositifs explosifs nucléaires.

2) Chacune des Parties s'engage à ce que les matières, matériel et composants transférés et placés sous sa juridiction en application du présent Accord, de même que les matières nucléaires spéciales utilisées dans ces matières, matériel ou composants ainsi transférés ou produits du fait de leur utilisation, ne soient employés à quelque fin militaire que ce soit.

Article 8

GARANTIES

1) La coopération instaurée aux termes du présent Accord devra s'effectuer en appliquant les garanties de l'AIEA en ce qui concerne toutes activités à caractère nucléaire poursuivies sur le territoire de la Finlande sous sa juridiction ou entreprises sous son contrôle où que ce soit. L'application d'un accord de garantie conformément au paragraphe 4 de l'article 3 du TNP sera considérée comme remplissant cette obligation.

2) Les matières nucléaires brutes et les matières nucléaires spéciales transférées à la Finlande en vertu du présent Accord et toutes matières nucléaires brutes ou toutes matières nucléaires spéciales utilisées dans toutes matières, matériel ou composants ainsi transférés ou produits du fait de leur utilisation seront soumises à des garanties conformément aux dispositions de l'Accord de garanties entre la République de Finlande et l'Agence internationale de l'énergie atomique, signé le 11 juin 1971¹.

¹ Nations Unies, *Recueil des Traités*, vol. 814, p. 81.

3) Si la Finlande ou les Etats-Unis ont connaissance de situations qui prouvent que l'AIEA, pour une raison quelconque, n'applique pas ou n'appliquera pas de garanties conformément à l'Accord visé au paragraphe 2 ci-dessus, la Finlande s'engage, en vue d'assurer la continuité effective desdites garanties, à conclure immédiatement avec l'AIEA un accord prévoyant des garanties dont la portée et les effets sont similaires à celles prévues par le système qu'elles remplacent.

4) Lorsque, à tout moment, la Finlande ou les Etats-Unis ont connaissance du fait que l'AIEA n'applique pas ou n'appliquera pas de garanties conformément à l'un des accords visés aux paragraphes 2 ou 3 ci-dessus, les Etats-Unis seront en droit d'appliquer des garanties à toutes matières brutes et à toutes matières nucléaires spéciales visées au paragraphe 2 du présent article se trouvant sur le territoire de la Finlande et soumises à la juridiction ou au contrôle de ce pays. Les principes et procédures relatifs à ces garanties seront conformes à ceux des garanties de l'AIEA.

5) Chaque Partie garantit qu'elle prendra les mesures nécessaires en vue de maintenir et de faciliter l'application des garanties prévues par le présent article.

Article 9

CONTRÔLES MULTIPLES DU FOURNISSEUR

Lorsqu'un accord entre l'une ou l'autre des Parties et une nation ou un groupe de nations tierces prévoit que certaines activités ne peuvent être entreprises que par consentement mutuel entre les Parties audit accord conformément aux dispositions des articles 4 et 5 du présent Accord relatives aux matières, matériel ou composants qui y sont soumis, les Parties peuvent, à la suite d'une demande formulée par l'une ou l'autre d'entre elles, convenir que l'application de ces dispositions sera assurée par la nation ou le groupe de nations tierces.

Article 10

FIN DE LA COOPÉRATION

1) Si l'une des Parties, à un moment quelconque suivant l'entrée en vigueur du présent Accord,

a) Ne se conforme pas aux dispositions des articles 4, 5, 6, 7 et 8 du présent Accord, ou

b) Met fin, abroge ou enfreint matériellement un accord de garantie conclu avec l'AIEA,

L'autre Partie aura le droit de cesser toute coopération ultérieure dans le cadre du présent Accord et d'exiger que lui soient restitués toutes matières, matériel ou composants transférés en vertu du présent Accord et toutes matières nucléaires spéciales produites du fait de leur utilisation.

2) Si la Finlande, à un moment quelconque suivant l'entrée en vigueur du présent Accord, fait exploser un dispositif explosif nucléaire, les Etats-Unis auront les mêmes droits que ceux énoncés au paragraphe 1 ci-avant.

3) Si l'une ou l'autre Partie exerce son droit, prévu par le présent article, de demander que lui soient restitués toutes matières, matériel ou composants, elle rem-

boursera à ladite autre Partie, après leur enlèvement du territoire de celle-ci, la juste valeur marchande desdits matières, matériel ou composants. Si ce droit venait à être exercé, les Parties prendront les arrangements appropriés requis sans que ceux-ci ne doivent faire l'objet d'un nouvel accord entre les Parties, hormis ce que prévoient les articles 4 et 5 du présent Accord.

Article 11

EXPIRATION DU PRÉCÉDENT ACCORD

1) L'accord de coopération entre le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement des Etats-Unis d'Amérique concernant l'utilisation de l'énergie atomique à des fins civiles, signé le 8 avril 1970¹, prendra fin à la date de l'entrée en vigueur du présent Accord.

2) La coopération instaurée dans le cadre de l'Accord précédent se poursuivra conformément aux dispositions du présent Accord. Les dispositions du présent Accord s'appliqueront aux matières et matériel qui étaient soumis au précédent Accord.

Article 12

CONCERTATIONS

1) En cas de litige résultant de l'interprétation ou de l'application du présent Accord, les Parties, à la demande de l'une d'elles, se concerteront sans retard en vue de résoudre la question.

2) Chacune des Parties s'efforcera d'éviter de prendre des initiatives modifiant sensiblement la base de coopération définie par le présent Accord. Toutefois, si l'une des Parties estime nécessaire de prendre une initiative de ce type, elle ne négligera aucun effort en vue d'en informer l'autre Partie au préalable et de prévoir une opportunité de concertation.

3) Les Parties se concerteront de la manière appropriée quant aux meilleures modalités de réalisation de leurs objectifs mutuels en matière de non-prolifération et d'énergie nucléaire.

Article 13

AUTRES ARRANGEMENTS

1) Les autorités gouvernementales appropriées des deux Parties peuvent conclure un arrangement administratif en vue de garantir l'application effective du présent Accord.

2) Les frais afférents aux rapports et documents que chacune des Parties est tenue de fournir en application de l'arrangement administratif visé au paragraphe 1 ci-avant sont à charge de la Partie tenue de fournir lesdits rapports et documents.

3) Les autorités gouvernementales appropriées des Parties s'échangeront des informations et se consulteront à propos du caractère adéquat des mesures de pro-

¹ Nations Unies, *Recueil des Traités*, vol. 751, p. 113.

tection matérielle prises. Elles le feront à intervalles réguliers et chaque fois que l'une ou l'autre des Parties estime que le maintien d'une protection matérielle adéquate nécessite la révision desdites mesures.

4) Chaque Partie, à la demande de l'autre Partie, fera rapport dans la mesure du possible à la Partie requérante, ou autorisera l'AIEA à faire rapport à celle-ci, concernant la situation de l'ensemble des inventaires de toutes matières transférées en application du présent Accord et de toutes matières nucléaires brutes ou spéciales utilisées ou produites suite à l'utilisation des matières transférées en application du présent Accord.

Article 14

ENTRÉE EN VIGUEUR ET DURÉE

1) Le présent Accord entrera en vigueur à la date à laquelle les Parties échangeront des notes diplomatiques s'informant mutuellement qu'elles se sont acquittées de toutes les obligations relatives à cette entrée en vigueur et il restera en vigueur pour une période de trente ans. Cette durée pourra être prorogée de périodes supplémentaires dont les Parties pourront convenir conformément à leurs obligations applicables.

2) Même au cas où le présent Accord, ou une coopération quelconque dans le cadre du présent Accord, était suspendu, prenait fin ou expirait pour une raison quelconque, les articles 4, 5, 6, 7, 8 et 10 continueront de sortir leurs effets aussi longtemps que toutes matières, matériel ou composants visés à ces articles resteront sur le territoire de la Partie intéressée ou sous sa juridiction ou son contrôle où que ce soit, ou jusqu'au moment où les Parties conviendront que lesdits matières, matériel et composants ne sont plus utilisables pour une activité nucléaire quelconque intéressant les garanties.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment habilités à cet effet, ont signé le présent Accord.

FAIT à Washington le 2 mai 1985, en double exemplaire en langues finnoise et anglaise, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement
de la République de Finlande :

RICHARD MÜLLER

Pour le Gouvernement
des Etats-Unis d'Amérique :

HARRY MARSHALL

ANNEXE A

Aux fins du présent Accord, les composants comprennent :

1) Les tubes de force du réacteur (à savoir des tubes spécialement conçus ou préparés pour contenir le combustible et le fluide primaire de refroidissement à l'intérieur d'un réacteur à une pression de marche de plus de 50 atmosphères);

2) Les tubes au zirconium (à savoir le zirconium et les alliages sous forme de tubes ou groupes de tubes spécialement conçus ou préparés en vue de leur utilisation dans un réacteur nucléaire);

3) L'équipement interne du réacteur (à savoir les structures de support du cœur, les tubes de guidage des barres de commande, les écrans thermiques, les déflecteurs, les plaques supérieures du cœur et les plaques de répartition spécialement conçues en vue de leur utilisation dans un réacteur nucléaire);

4) Les mécanismes de commande des grappes du réacteur, y compris les équipements de détection et de mesure propres à déterminer le niveau du flux;

5) Toute autre pièce ou ensemble de pièces spécialement conçues ou préparées en vue de leur utilisation dans un réacteur nucléaire et identifiées en tant que telles avant le transfert ou ajoutées à la présente annexe par suite d'un accord entre les Parties; et

6) Des pièces spécialement conçues ou préparées pour :

a) Tout élément mentionné aux paragraphes 1 à 4 ci-avant;

b) Les cuves sous pression du réacteur, les appareils de chargement et de déchargement du combustible du réacteur, les barres de commande du réacteur et les pompes du fluide primaire de refroidissement, et

c) Toute installation destinée à la production de combustible nucléaire autre que celui contenant du plutonium identifiés en tant que tels ou ajoutés à la présente annexe par suite d'un accord entre les Parties.

La présente annexe peut être modifiée par accord des Parties.

ANNEXE B

Aux fins du présent Accord, l'équipement comprend les éléments suivants lorsque leur exportation est prévue sous la forme d'unités complètes ou, dans le cas de l'élément 1 ci-dessous, sous la forme d'unités complètes ou de pièces importantes fabriquées en atelier :

- 1) Cuves sous pression du réacteur;
- 2) Pompes du liquide primaire de refroidissement;
- 3) Appareils de chargement et de déchargement du combustible; et
- 4) Barres de commande.

La présente annexe peut être modifiée par accord des Parties.

ANNEXE C

En application du paragraphe 2 de l'article 6, les niveaux de protection physique convenus que les autorités nationales compétentes doivent assurer lors de l'utilisation, de l'entreposage et du transport des matières énumérées dans le tableau ci-joint devront comprendre au minimum les caractéristiques de protection suivantes.

Catégorie III

Utilisation et entreposage à l'intérieur d'une zone dont l'accès est contrôlé.

Transport avec des précautions spéciales comprenant des arrangements préalables entre l'expéditeur, le destinataire et le transporteur, et un accord préalable entre les organismes soumis à la juridiction et à la réglementation des Etats fournisseur et destinataire, respectivement, dans le cas d'un transport international, précisant l'heure, le lieu et les règles de transfert de la responsabilité du transport.

Catégorie II

Utilisation et entreposage à l'intérieur d'une zone protégée dont l'accès est contrôlé, c'est-à-dire une zone placée sous la surveillance constante de gardes ou de dispositifs électroniques entourée d'une barrière physique avec un nombre limité de points d'entrée surveillés de manière adéquate, ou toute autre zone ayant un niveau de protection physique équivalent.

Transport avec des précautions spéciales comprenant des arrangements préalables entre l'expéditeur, le destinataire et le transporteur, et un accord préalable entre les organismes soumis à la juridiction et à la réglementation des Etats fournisseur et destinataire, respectivement, dans le cas d'un transport international, précisant l'heure, le lieu et les règles de transfert de la responsabilité du transport.

Catégorie I

Les matières entrant dans cette catégorie seront protégées contre toute utilisation non autorisée par des systèmes extrêmement fiables comme suit :

Utilisation et entreposage dans une zone hautement protégée, c'est-à-dire une zone protégée telle qu'elle est définie dans la catégorie II ci-dessus et dont, en outre, l'accès est limité aux personnes dont il a été établi qu'elles présentaient toutes garanties en matière de sécurité et qui est placée sous la surveillance de gardes qui sont en liaison étroite avec des forces d'intervention appropriées. Les mesures spécifiques prises dans ce cadre devraient avoir pour objectif la détection et la prévention de toute attaque, de toute pénétration non autorisée et de tout enlèvement de matières non autorisées.

Transport avec des précautions spéciales telles qu'elles sont définies ci-dessus pour le transport des matières des catégories II et III et, en outre, sous la surveillance constante d'escortes ou dans des conditions assurant une liaison étroite avec des forces d'intervention adéquates.

TABLEAU : CLASSIFICATION DES MATIÈRES NUCLÉAIRES

Matière	Forme	Catégorie		
		I	II	III
1. Plutonium ^a	Non irradié ^b	2 kg ou plus	Moins 2 kg mais plus de 500 g	500 g ou moins ^c
2. Uranium 235	Non irradié ^b	5 kg ou plus	Moins de 5 kg mais plus de 1 kg	1 kg ou moins ^c
	— Uranium enrichi à 20 p. 100 ou plus en U ²³⁵		10 kg ou plus	Moins de 10 kg ^c
	— Uranium enrichi à 10 p. cent mais moins de 20 p. 100 en U ²³⁵			10 kg ou plus
	— Uranium enrichi par rapport à l'uranium naturel mais à moins de 10 p. 100 ^d			
3. Uranium 233	Non irradié ^b	2 kg ou plus	Moins de 2 kg mais plus de 500 g	500 g ou moins ^c
4. Combustible irradié			Uranium naturel ou appauvri, thorium ou combustible faiblement enrichi (teneur en produit fissile inférieure à 10 p. 100) ^{e,f}	

^a Tout le plutonium sauf celui dont la concentration en isotope 238 dépasse 80 pour cent.

^b Matière non irradiée dans un réacteur ou matière irradiée dans un réacteur mais avec un niveau de radiation égal ou inférieur à 100 rads/heure à un mètre sans protection.

^c Une quantité inférieure à celle qui est radiologiquement significative est dispensée de protection.

^d L'uranium naturel, l'uranium appauvri, le thorium et les quantités d'uranium enrichi à moins de 10 pour cent qui n'entrent pas dans la catégorie III doivent être protégés conformément aux pratiques de gestion prudente.

^e Bien que ce niveau de protection soit recommandé, il est loisible aux Etats, après examen des circonstances particulières, de fixer un niveau de protection différent.

^f Autre combustible qui, du fait de sa teneur originelle en matière fissile, est classé dans la catégorie I ou II avant irradiation peut être déclassé d'une catégorie si le niveau de radiation du combustible dépasse 100 rads/heure à un mètre sans protection.

MÉMORANDUM D'ACCORD

Au cours de la négociation du projet d'Accord de coopération entre le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement des Etats-Unis d'Amérique concernant l'utilisation de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques (ci-après : « l'Accord »), signé ce jour, a été conclu le Mémoire d'accord ci-après qui fait partie intégrante de l'Accord.

Champ d'application de l'Accord

Conformément aux objectifs de non-prolifération, les Parties confirment leur intention de mettre en œuvre les dispositions de l'Accord de manière telle que toute entrave, tout retard ou toute ingérence induite par rapport aux activités nucléaires des Parties soient évités, notamment par le respect des pratiques de gestion prudente requises en vue de la réalisation économique et sûre de leurs programmes nucléaires.

Il est entendu que les Parties coopéreront entre elles dans le respect de leurs législations (y compris la législation qui se fonde sur des traités), réglementations et conditions d'octroi de licence respectives.

Lorsqu'elles porteront le jugement visé à l'article premier paragraphe 4 alinéa *b*, les autorités gouvernementales appropriées des Parties verront à déterminer si les matières ne peuvent plus servir à leur affectation d'origine du fait qu'elles sont devenues, en pratique, irrécupérables ou qu'elles se sont consommées, diluées ou ont été converties à des usages non nucléaires (à savoir la production d'alliages ou de produits céramiques). Les Parties notent qu'à cet égard, elles se rangeront à la position adoptée par l'AIEA conformément aux dispositions relatives à l'extinction des garanties figurant à l'accord de garanties pertinent conclu entre l'Agence et la Partie intéressée, à moins que l'autre Partie n'exprime des objections à propos de la position de l'Agence. Dans ce cas, les matières resteront soumises à l'Accord jusqu'à ce que le différend ait été tranché.

Les Parties sont convenues que le minerai contenant 50 ppm ou moins d'uranium ne serait pas considéré comme une matière brute au sens du paragraphe *p* de l'article 2.

Il est entendu que les critères à fixer préalablement par les Parties, tels qu'ils sont visés au paragraphe 1 de l'article 4, concernent les garanties, la protection physique et les autres considérations de non-prolifération concomitantes au stockage de l'uranium 233 ou du plutonium (sauf lorsque ces matières sont contenues dans des éléments combustibles irradiés) ou l'uranium fortement enrichi visé audit article.

Aux fins de l'application des droits prévus aux articles 4, 5 et 6 et de tout rapport fait en application du paragraphe 4 de l'article 13 concernant les matières nucléaires spéciales produites grâce à l'utilisation des matières transférées en vertu de l'Accord et qui ne sont ni utilisées dans le matériel transféré ni produites du fait dudit matériel transféré en vertu de l'Accord, lesdits droits et rapports seront en pratique appliqués à la proportion des matières nucléaires spéciales produites qui représente le rapport des matières transférées utilisées dans la production des matières nucléaires spéciales à la qualité totale des matières ainsi utilisées, et ainsi de suite en ce qui concerne les générations ultérieures. Les Parties notent que l'expression « produites suite à l'utilisation de », telle qu'elle est employée dans l'Accord, concerne également les générations ultérieures de matières produites.

Les Parties notent par ailleurs que :

- 1) Les matières peuvent être transférées conformément à l'Accord en vue de leur enrichissement ou réenrichissement à un taux d'isotope 235 inférieur à 20 pour cent;
- 2) Les matières peuvent être transférées en vertu de l'Accord en vue de maintenir des réserves raisonnables de combustible d'uranium faiblement enrichi à des fins de sécurité énergétique; et
- 3) Les matières, matériel ou composants transférés en application de l'Accord ne peuvent être utilisés en vue de la production de tritium, hormis la production incidente suite au fonctionnement des réacteurs.

En ce qui concerne le paragraphe 1 de l'article 4 et le paragraphe 2 de l'article 5, les Parties notent qu'en pratique, l'accord des Parties pourrait se traduire par l'octroi d'autorisations de transfert de matières au titre de l'Accord dans le cadre d'applications spécifiques et que, pour le reste, les dispositions ne seraient appliquées à ces matières qu'au cas où une des Parties souhaiterait les stocker dans des installations autres que celles spécifiées initialement, ou modifier leur forme ou leur contenu de manière autre que celle spécifiée initialement. Les Parties envisageront également un accord général au titre desdites dispositions pour de faibles quantités de matières.

En ce qui concerne le paragraphe 2 de l'article 11, en vue de faciliter l'application des dispositions de l'Accord aux matières et au matériel soumis à l'accord antérieur, les Parties dresseront une liste desdits matières et matériel.

Désignation des autorités appropriées

Les Parties identifient, par voie d'échange de notes, leurs autorités gouvernementales respectives pertinentes aux fins de l'application de l'Accord. Cette identification comprend celle des organes ou autorités chargés de veiller au respect correct des niveaux de protection physique et ceux chargés de la coordination des opérations de réaction et de récupération en cas d'utilisation ou de manipulation non autorisée des matières soumises à l'Accord. Chaque Partie désigne par ailleurs des points de contact pour les transports en dehors de leur pays et les autres questions d'intérêt réciproque qui concernent la protection physique.

Opérations relatives au cycle du combustible

Les Parties sont convenues que leur coopération devra s'effectuer de manière à éviter d'entraver, de retarder ou d'intervenir indûment en ce qui concerne leurs programmes nucléaires, et elles sont convenues des arrangements suivants pour ce qui est de l'application du paragraphe 2 de l'article 4 : sauf accord différent, des quantités d'uranium faiblement enrichi suffisantes pour assurer les besoins du programme nucléaire finlandais pourront être transférées à des installations à l'extérieur de la Finlande aux fins de conversion, de production ou d'autres traitements antérieurs à l'irradiation, à l'exception de tout enrichissement supplémentaire, d'une retenue ou d'une utilisation permanentes dans un réacteur à l'extérieur de la Finlande. Les quantités d'uranium faiblement enrichi et les installations auxquelles elles peuvent être transférées seront spécifiées par échange de lettres entre les Parties. Ces transferts seront soumis aux arrangements suivants :

1) L'autorité gouvernementale appropriée de la Finlande tiendra des registres relatifs à ces transferts et informera tous les semestres au moins l'autorité appropriée des Etats-Unis de ces transferts;

2) Avant tout transfert, la Finlande informera les Etats-Unis qu'elle a obtenu confirmation du fait que, pendant qu'elles se trouveront en dehors de la juridiction de la Finlande, les matières feront l'objet d'un accord de coopération entre les Etats-Unis et la Communauté européenne de l'énergie atomique (EURATOM) ou entre les Etats-Unis et le pays d'accueil de ces matières; et

3) Dès leur retour en Finlande, lesdites matières feront l'objet de l'accord visé à l'article premier paragraphe 3, et l'autorité gouvernementale appropriée de la Finlande notifiera l'autorité gouvernementale appropriée des Etats-Unis du retour en Finlande de toute matière.

En ce qui concerne l'arrangement visé au paragraphe 2 ci-avant, les Parties s'efforceront d'obtenir en coopération cette confirmation de manière générale de la part d'EURATOM ou de tout autre Etat d'accueil de ces matières.

Pour le cas où la Finlande souhaiterait, sous réserve des articles 4 et 5 de l'Accord, faire procéder à l'enrichissement ou à la conversion d'uranium naturel dans des installations situées en dehors de son territoire, les Parties conviennent de se concerter concernant les arrangements requis pour ces transferts. Toute l'attention voulue sera accordée, dans le cadre de ces concertations, aux aspects pertinents de non-prolifération et autres aspects liés de sécurité.

A propos de l'article 5 paragraphe 2, les Parties sont convenues que, sauf accord différent, des quantités restreintes d'éléments combustibles extraites d'un réacteur à la suite de l'irradiation peuvent être transformées dans leur forme ou leur contenu dans des installations situées en Finlande, dans la mesure où cela s'avère nécessaire aux fins de tests ou d'analyses (y compris les essais destructifs). Les quantités d'uranium faiblement enrichi irradié contenues dans les éléments combustibles ainsi transformées seront précisées dans l'échange de lettres mentionné ci-avant.

Les Parties notent que le démontage ou le montage d'assemblages combustibles qui ne portent pas atteinte à l'intégrité des différentes barres de combustible ne nécessitent pas, entre les Parties, d'accord préalable au sens de l'article 5 paragraphe 2.

Les arrangements ci-dessus concernant les opérations relatives au cycle du combustible peuvent être dénoncés en totalité ou en partie si une des Parties le juge nécessaire en raison de circonstances exceptionnelles préoccupantes du point de vue de la non-prolifération ou de la sécurité. Dans la mesure où les délais et les circonstances le permettent, les Parties se concerteront préalablement à cette dénonciation. Ces circonstances concernent notamment mais non exclusivement la constatation, par l'une ou l'autre des Parties, du fait que les arrangements ci-dessus ne peuvent être maintenus sans accroître de manière significative le risque de prolifération ou mettre en péril sa sécurité nationale.

Traitement du combustible usé

En ce qui concerne l'élimination définitive de tout combustible usé visé aux articles 4 et 5, il est entendu que les droits énoncés dans ces articles seront exercés selon des modalités favorables à la sécurité énergétique et aux intérêts réciproques des Parties en matière de non-prolifération, et qui font droit au fait que les arrange-

ments en matière d'élimination définitive du combustible usé doivent être fondés sur la prévisibilité et la sécurité.

A cette fin, les Parties sont convenues que, dans le cadre de l'exercice de ces droits dans le contexte de l'élimination définitive du combustible usé, les matières soumises aux dispositions de ces articles pourront être transférées par la Finlande vers le Royaume-Uni ou la France et retraitées dans les installations de retraitement de Sellafield et de La Hague, sous réserve du respect des conditions suivantes :

1) La Finlande devra tenir des registres relatifs à ces transferts et prévenir les Etats-Unis desdits transferts dès l'expédition;

2) Avant que lesdits transferts ne soient effectués, la Finlande obtiendra d'EURATOM la confirmation que les matières à transférer resteront soumises à l'accord de coopération applicable entre les Etats-Unis et EURATOM;

3) La Finlande se réserve le droit d'approuver tout transfert ou utilisation ultérieure de tout plutonium extrait à la suite de tels transferts; elle obtiendra l'accord préalable des Etats-Unis pour tout transfert du plutonium vers la Finlande ou vers tout autre Etat, ou pour toute utilisation du plutonium.

En ce qui concerne les arrangements prévus au paragraphe 2 ci-avant, les Parties s'engagent à coopérer dans leurs efforts en vue de l'obtention d'EURATOM de ladite confirmation de manière générale.

Les arrangements ci-dessus concernant l'élimination du combustible peuvent être dénoncés en totalité ou en partie si une des Parties le juge nécessaire en raison de circonstances exceptionnelles préoccupantes du point de vue de la non-prolifération ou de la sécurité. Dans la mesure où les délais et les circonstances le permettent, les Parties se concerteront préalablement à cette dénonciation. Ces circonstances concernent notamment mais non exclusivement la constatation, par l'une ou l'autre des Parties, du fait que les arrangements ci-dessus ne peuvent être maintenus sans accroître de manière significative le risque de prolifération ou mettre en péril sa sécurité nationale.

Les arrangements ci-dessus relatifs au traitement final du combustible usé ne restreignent en rien le droit des Parties de convenir d'autres activités prévues aux articles 4 et 5.

En outre, la Finlande peut souhaiter transférer du combustible usé en dehors de sa juridiction territoriale, sous réserve de l'arrangement relatif au stockage ou autre élimination définitive à l'exclusion du retraitement. Les Parties admettent que la Finlande est en droit de procéder à ces transferts, moyennant accord préalable des Etats-Unis conformément à l'article 4 paragraphe 2.

Garanties

En ce qui concerne l'article 8 paragraphe 4, les Etats-Unis auront les droits énumérés ci-dessous, lesquels seront suspendus si les Etats-Unis conviennent que l'application des garanties de l'AIEA suffit à satisfaire la nécessité de les exercer, conformément au paragraphe 3 dudit article :

1) Examiner, dans les délais opportuns, la conception de tout matériel transféré en vertu de l'Accord ou de toute installation destinée à l'utilisation, au traitement ou au stockage de toute matière ainsi transférée ou de toute matière nucléaire

spéciale employée dans le cadre de l'utilisation des matières, matériel ou composants ainsi transférés ou produite par cette utilisation;

2) Exiger la tenue et la présentation de registres et rapports pertinents aux fins d'aider à vérifier la comptabilisation du matériel transféré en vertu de l'Accord et de toute matière brute ou matière nucléaire spéciale employée dans le cadre de l'utilisation des matières, matériel ou composants ainsi transférés ou produite par cette utilisation; et

3) Désigner les agents acceptables par la Finlande qui auront accès aux lieux et aux données requis en vue de comptabiliser les matières visées au paragraphe 2 ci-avant, d'inspecter tout matériel ou toute installation visés au paragraphe 1 ci-avant, et d'installer tout système et d'effectuer de manière indépendante toute mesure jugée nécessaire en vue de comptabiliser lesdites matières. La Finlande ne peut refuser sans motif raisonnable d'accepter les agents désignés par les Etats-Unis en application du présent paragraphe. A la demande de l'une ou l'autre des Parties, ces agents seront accompagnés d'agents désignés par la Finlande.

En ce qui concerne le paragraphe 2 de l'article 8, la Finlande réaffirme son engagement d'appliquer un système de comptabilisation et de contrôle de toute matière nucléaire brute et spéciale relevant de sa juridiction. Les procédures prévues par ce système seront similaires à celles définies dans le document INFCIRC/153 (amendé) de l'AIEA, ou dans toute révision dudit document approuvée par les Parties. Chacune des Parties confirme par ailleurs que l'AIEA fournira à sa demande, dans les délais utiles, les renseignements de conception pertinents par rapport aux garanties relatives au matériel nouveau, lorsque ces garanties sont exigées en vertu de l'Accord.

Protection de l'environnement

Les Parties se consulteront concernant l'utilisation des matières nucléaires brutes et spéciales ou du matériel transféré en vertu de l'Accord, aux fins d'identifier toutes incidences sur l'environnement qui pourraient résulter de ces activités, et coopéreront dans le cadre de la protection de l'environnement contre toute contamination résultant des activités nucléaires pacifiques prévues par l'Accord, ainsi que dans le cadre de problèmes connexes relatifs à la santé et à la sécurité.